

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 6
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126

Inseratni odelček: Ljubljana, Seien-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7 — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaka mesečno 30 din
Za tiskarstvo 50 din

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 6, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65

Rokopisi se ne vračajo

Velenapad na Hull

Na tisoče rušilnih in zažigalnih bomb na važno angleško pristanišče Hull, ki so povzročile silno opustošenje — Angleži so v noči na sredo bombardirali ladjedelnice v več nemških mestih

London, 19. marca. j. (Ass. Press.) De lovanje nemškega letalstva nad Anglijo je bilo preteklo noč krajjevo spet zelo razsežno ter se je razprostiralo skoraj preko vsega angleškega otočja. Poglaviti napad je bil izvršen na pristaniško mesto Hull v severovzhodni Angliji. Napad je bil izredno silovit in ga v angleških službenih krogih označujejo kot najstrašnejšega, kar jih je doslej doživelo kako pristaniško mesto v vzhodni Angliji. Napad se je pričel v zgodnjih večernih urah ter je trajal skoraj neprestano vso noč. Na luko in mesto je bilo vrženih velikansko število zažigalnih in rušilnih bomb, ki so povzročile veliko gromotno kodo ter zahtevale tudi mnogo človeških žrtv. V raznih delih mesta so izbruhnili zelo številni požari, med katerimi so nekateri zavzeli prav znaten obseg. Gasilstvo in gasilske straže so bile neumorno na poslu vso noč, in tako je uspelo do jutra večino požarov spraviti pod kontrolo. V reševalni službi je to pot sodelovala tudi policija. Pod ruševinami številnih stanovanjskih hiš je našlo smrt večje število prebivalcev. Pionirji neumorno odkopavajo groblje ter spravljajo na dan ranjence, ki jih je še precej pod ruševinami. Angleška protiletalska obramba je bila zelo aktivna in so več ur neprestano grmeli protiletalski topovi. Skupine Spitfireov so se ponovno spopadle z nemškimi bombniki. Po doslej znanih podatkih sta bila dva nemška bombnika sestreljena, eden od teh v zgodnjih jutranjih urah v bližini obale grofije Norfolka. Večje skupine nemških letal so preletele tudi londonsko področje in je imel London preteklo noč najdaljši alarm v teku sedanjega leta. Na razne mestne okraje je bilo vrženih večje število bomb. Skoraj vso noč se je čulo streljanje protiletalskega topništva. Napad na London pa je bil, dasi zelo dolgotrajen, vendar le lažjega značaja.

Razen Hulla in Londona so nemška letala napadla še razne druge daleč vsakebilo ležeče cilje, zlasti v osrednji in severni Angliji. Vsi ti napadi pa so bili prav tako samo lažjega značaja in doslej ni poročil o večji škodi ali človeških žrtvah.

Nemško službeno vojno poročilo

Berlin, 19. marca. n. (DNB.) Vrhovno poveljstvo nemške vojske beleži v svojem današnjem službenem vojnem poročilu:

Pri nekem sunku proti južnovzhodni obali Anglije je neki naš brzi to. pedni čoln potopil dve tovorni ladji s skupno 10.000 tonami, ki sta pluli v sovražnemu konvoju. Neka podmornica je torpedirala in potopila dve oboroženi tovorni ladji s skupno 13.000 tonami, neka druga podmornica pa 3500 ton sovražnega ladijkega prostora.

Večje skupine naših bojnih letal so v pretekli noči spet napadle vojaške in važne vojne gospodarske objekte v Veliki Britaniji. Posebno je bil vso noč bombardiran Hull ob ustju reke Humber z velikimi števili eksplozivnih in zažigalnih bomb vseh kalibrov. Mnogo požarov je izbruhnilo v pristaniških objektih in preiskrbovalnih napravah. Podnevi je bila učinkovito bombardirana neka tovarna ladja v Kanalu sv. Jurija. Ladja se je ustavila in se močno nagnila na stran.

V sredozemskem prostoru so nemška izvidniška bojna letala 16. marca na avla 40 km zapadno od Krete močno skupino sovražnih vojnih ladij, sestavljeno iz 2 oklopnih, 6 križark ter 2 do 3 rušilcev. Obe veliki bojni ladji sta bili zadeti z letalskimi torpedi.

Sovražnik se je v pretekli noči pojavil nad severno Nemčijo in je bombardiral dve obalni mesti z zažigalnimi in eksplozivnimi bombami. Škoda je neznamena. Uspelo je vse požare že v kati zatreti. Nekaj civilistov je bilo ubitih, večje število pa je ranjenih. Sovražnik je izgubil pet letal, dve od njih so sestrelili nemški nočni lovci. Eno nemško letalo se ni vrnilo na svoje oporišče.

Uspeh pri napadu na sovražno vojno brodogradnišvo od Krete so dosegli poveljnik skupine bojnih letal kapetan Kowalevski kot poveljnik svojega trpednega letala s posadko nadporočnikom Lorenzom, narednikom-vodnikom Henzejem in narednikom Lehmannom ter poročnik Beck kot poveljnik drugega torpednega letala s posadko narednikom-vodnikom Schmittom, podoficijem Brücknerjem in narednikom-vodnikom Katenom.

Angleški cilji: Kiel-Wilhelmshaven

London, 19. marca. j. (Reuter.) Angleško letalstvo je preteklo noč osredotočilo svoje napade v prvi vrsti proti lukam v severni Nemčiji, kjer so bili zlasti bombardirani dokli in industrijski predeli v Kielu in Wilhelmshavenu. Močnejši napad je veljal tudi petrolejskim rezervoarjem v Rotterdamu. Komunikacije letalskega ministarstva pravi, da so letala navzile mestoma zelo izpremenljivim vremenskim prilikam dosegla dobre zadetke. V Kielu in Wilhelmshavenu je nastalo mnogo eksplozij in izbruhnili so požari, med katerimi so bili mnogi prav znatnega obsega. Še več požarov je izbruhnilo med petro-

lejskimi rezervoarji v tistem delu rotterdamске luke, ki je določena za petrolejske transporte. Druge skupine angleških letal so nadalje bombardirale doko v Emdenu, dve letališči na Holandskem ter vojaške cilje v Texelu.

Včeraj preko dneva so angleška letala bombardirala in s strojnimi obstreljevala nemške ladje ob holandski obali. Eno angleško letalo se s teh poletov ni vrnilo. Berlin, 19. marca. AA. (DNB.) Preteklo noč so manjše skupine angleških letal napadle mesta v severozapadni Nemčiji. Kakor tudi prejšnjo noč, je hitro in odločno nemško protiletalsko topništvo sovražnim letalom preprečilo napad. Angleškim letalom se je posrečilo vreči nekaj zažigalnih in rušilnih bomb z močnim eksplozivnim sredstvom na neko večje mesto v severozapadni Nemčiji. Goreti je začelo nekaj stanovanjskih hiš, toda požare so kmalu omejili. Poleg tega so angleška letala poskušala napasti nekatere kraje v južni Nemčiji. Tudi te napade je nemško protiletalsko topništvo preprečilo.

Kiel, 19. marca. AA. (DNB.) Med večurnim napadom v pretekli noči so sovražnikovi bombniki zmetali na Kiel in njegovo okolico več zažigalnih in razstrelilnih bomb, ki so večinoma padle na poslovne mestne dele in na stanovanjske dele. Zažigalne bombe so povzročile manjše in večje požare, ki so jih pa hitro pogasili. Bombe so poškodovale kliniko in neko šolo. Bilo je nekaj mrtvih in ranjenih.

Nemške podmornice v ameriških vodah?

Po izjavi angleškega veleposlanika v Ameriki, lorda Halifaxa, je bila washingtonska vlada na to že opozorjena — Nemci vest odločno zanikajo

Washington, 19. marca. j. (Ass. Press.) Namesnik zunanjega ministra Sumner Welles je sinoči sprejel predstavnike časopisja, ki jim je izjavil, da je prejel od angleškega poslanika lorda Halifaxa obvestilo, da je bila v severnem Atlantiku opažena nemška podmornica. Ker je to tudi za široko javnost zelo zanimiv pojav — je naglasil Welles — naj o tem podam nekaj podrobnosti.

Sinoči, kasno zvečer, mi je angleški poslanik Halifax sporočil, da je poveljstvo angleške vojne mornarice obvestilo poveljstvo ameriške vojne mornarice, da ima na razpolago informacije, da je neka nemška podmornica dospela na nekem mestu v neposredno bližino severne ameriške atlantske obale. Glede se nepotrjenih informacij, da bi priplele v Atlantik tudi nemške križarke, ni moglo reči še ničesar točnejšega. Glede nadaljnjih informacij o kretanju nemških podmornic je Welles predstavnike časopisja napotil na ameriško vojno ministristvo.

New York, 19. marca. j. (AR) Nemčija je včeraj sicer takoj demantirala vse vesti, da bi bile kakršne koli nemške pomorske vojne enice poslale v severni Atlantik v bližino ameriških obal. Navzlic temu pa so vesti o navzočnosti nemških podmornic v severnem Atlantiku vzbudile v Ameriki silno pozornost, ter so ameriške poročevalske agencije in listi obširno poročali o dogodku.

Agencija Associated Press poroča iz Londona, da so bile Zedinjene države z merodajnega mesta obveščene, da je najmanj en odred nemških podmornic preplul Atlantski ocean v svrhu nadaljnjih operacij v bližini ameriške atlantske obale. Podrobnosti o teh informacijah drži ameriška vlada v največji tajnosti. Ako se izkaže, da so resnične, potem sta samo dve možnosti: ali bodo nemške podmornice poizkušale napadati ladje, natoovorjene z ameriškim vojnim materialom za Anglijo, kar se bo kmalu izkazalo, ali pa so opažene podmornice tako zvane trgovinske podmornice, kakršne je Nemčija pošiljala v Združene države že v svetovni vojni.

»New York Sun« obravnava ob tej priliki staro verzijo, da utegne imeti Nemčija za svoje napadalno brodogradništvo v nemški tajni oporišči na zapadni zemeljski polkrogli. Morda so neke na samotnih otokih v Karibskem morju. List navaja nato, da je sam Roosevelt ob izbruhu vojne opozoril, da so bile v bližini ameriške atlantske obale tedaj opažene neke podmornice, katerih narodnosti ni bilo mogoče ugotoviti.

»Journal American« poroča v tej zvezi pod velikim naslovom, da je bila podvojena patrolna služba angleških mornariških edinic in letalstva vzdolž ameriške oceanske obale in da je namen ojačene patrolne službe zaenkrat ta, da se ugotovi, ali je na govoricah o prihodu nemških podmornic kaj resnice, ali pa gre morda spet le za nov podvig živčne vojne.

Ko so davi ameriški novinarji v Berlinu na merodajnih mestih stavili vprašanje o tej zadevi, jim je bilo odgovorjeno, da Nemci niso tako naivni, da bi napadli ameriške ladje v bližini ameriške obale in izvalili spor z Zedinjenimi državami. Nemški uradni krogi so mnenja, da je bila vest o nemški podmornici, ki da je na poti proti ameriškim obalam, lansir-

Hamburg, 19. marca. AA. (DNB.) Umrlo je še nekaj hudo ranjenih oseb, ki so bile žrtve bombardiranja Hamburga v noči na 13. in 14. marec. Tako je število žrtve naraslo na 57 mrtvih.

Amsterdam, 19. marca. AA. (DNB.) Angleški bombniki so preteklo noč metali bombe na razna mesta v Holandiji. Večina bomb je padla na odprto polje. Škodo so napravile na steklu po vrtovih. V nekem mestu je bilo ubitih 6 oseb, hudo ranjenih pa jih je bilo 13. Na raznih krajih v Holandiji so v zadnjem času našli temprane bombe, ki eksplodirajo šele o nekaj urah Tukajšnji uradni krogi izjavljajo, da metanje tempranih bomb ni nobene vojaške važnosti in ima za cilj teroriziranje civilnega prebivalstva.

Napad na velik angleški konvoj

Berlin, 19. marca. n. (Stefani) Davi sta sta dva nemška bombnika, ki sta bila na izvidniškem poletu v bližini angleške obale, naletela na ogromen angleški konvoj. V njem je bilo 36 oboroženih tovornih ladij in spremljalo ga je 6 rušilcev. Obe letali sta bili takoj sredi dežja protiletalskih granat, vendar sta naglo napadli. Dosegli sta pomemben uspeh. Ena 5000 do 8000 tonska ladja je bila potopljena, ena 2000 tonska pa hudo poškodovana.

rana z namenom, da vzmerni ameriški narod in morda tudi, da ustvari v interesu ameriške municijske industrije vojno razpoloženje med prebivalstvom Zedinjenih držav.

Rim, 19. marca. p. »Popolo di Roma« objavlja poročilo iz Berlina, da v berlinskih merodajnih krogih najodločneje demantirajo vesti, da se nemške podmornice mude na Atlantskem oceanu v ameriških vodah. Na uradnih mestih izjavljajo, da so te vesti brez vsake podlage, v kolikor se tičeje ameriških teritorialnih vod.

Veliki manevri ameriških podmornic

Washington, 19. marca. s. (Reuter.) Ameriško mornariško ministristvo je sporočilo, da so se pričeli veliki manevri ameriških podmornic v bližini Atlantskih obal Zedinjenih držav. Ministristvo z ozirom na to opozarja vse trgovske ladje, raz budo previdne na svojih voznjah. V uradnih krogih pa izrecno opozarjajo, da nimajo ti manevri nobene zveze s poročili o udeleževanju enice nemške vojne mornarice v bližini ameriških obal.

Vprašanje varnostnega spremstva

New York, 19. marca. s. (Ass. Press.) Ameriški mornariški strokovnjaki so dali Angležem nasvet, da naj spremene sistem za zaščito svojih trgovskih ladij na poti preko Atlantika. Po mnenju merodajnih ameriških mornariških krogov se sistem oboroženih ladijskih konvojev ni obnesel in naj bi bil opuščen. Namesto tega naj bi okoli 50 angleških rušilcev vršilo stalno patrolno službo na 3.000 km dolgi poti od obale Labradorja do Anglije.

Washington, 19. marca. j. (Ass. Press.) Glede na pisanje nekaterih ameriških listov, češ da je Roosevelt v svojem govoru indirektno dal razumeti, da bodo transporti ameriškega vojnega materiala v Anglijo pluli pod varstvom ameriške mornarice, je bilo z uradnega mesta sporočeno, da niti predsednik Roosevelt, niti namestnik zunanjega ministra Welles nista ob nobeni priliki omenila ameriškega varnostnega spremstva za te pošiljke. Vse vesti ameriškega tiska, zasnovane v tem smislu, so netočne.

Razprava o kreditih za pomoč Angliji

Washington, 19. marca. s. (Columbia BS.) Ko je včeraj reprezentančna zbornica pričela z razpravo o kreditu za izvedbo zakona o posojanju vojnega materiala, je bilo na seji izmed 435 poslancev navzočih samo 110. Po štirih urah razprave je ostalo na seji samo še 40 poslancev, ob koncu seje pa samo še 15. Opozicija tolmači majhno zanimanje poslancev za razpravo neugodno za vlado, v vladnih krogih pa poudarjajo, da bo zbornica, kakor je storil to že kreditni odbor, brez dvoma še nočoj z ogromno večino odobrila predložene kredite.

Washington, 19. marca. AA. (OFT) Vojno ministristvo poroča, da so Fordove tovarne in tovarne General Motors pristale na to, da zgrade štiri tovarne za izdelovanje letal, ki bodo na leto izdelale 2400 bombnikov srednje vrste in 2900 bombnikov težkega kalibra.

Vojne operacije v Afriki

Angleške čete, ki prodirajo iz Italijanske Somalije, so zasedle Džidžigo, prometno središče v južnovzhodni Abesiniji — Bitka za Keren se nadaljuje

Kairo, 19. marca. s. (Reuter) Poveljstvo angleške vojske na Bližnjem vzhodu javlja v svojem današnjem službenem poročilu:

Litija. Nobene spremembe.

Eritreja: Zavzete so bile nadaljnje važne postojanke južno od Keren. Italijanski protinapadi so bil zopet odbiti z resnimi izgubami za sovražnika. Položaj se razvija ugodno.

Abesinija: Pritisk abesinskih čet se razvija v smeri proti Debru Markosu. 17. marca je bilo zasedeno mesto Džidžiga, važno prometno središče v južnovzhodni Abesiniji. Drugod se splošno napredovanje nadaljuje.

London, 19. marca. s. (Reuter) Glede zavzetja Džidžige še ni mnogo podrobnih podatkov. Izvedelo se je le, da so mesto zasedle angleške čete, ki so prodirle proti severu iz Italijanske Somalije preko Dazabura. Mesto je bilo zasedeno v ponedeljek zvečer. Džidžiga je zelo važno cestno križišče. Skozi mesto vodita dve cesti iz Ad's Abebe v Mogadiscio. Poleg tega je z zavzetjem Džidžige odločena tudi usoda Hararja, drugega največjega mesta v Abesiniji, ki leži samo 80 km dalje od Džidžige. S padcem Džidžige bo zelo olajšana preskrba angleške vojske v južnovzhodni Abesiniji, ker bodo sedaj angleške čete dobile stik z Berbero, odkoder je daljava za tri četrtine manjša nego od Mogadiscia do Džidžige. Italijanom je po padcu Džidžige odprta samo še ena cesta proti obali Indijskega oceana, namreč železniška proga v Džibuti v Francoski Somaliji.

Akcije angleških letal

Kairo, 19. marca. s. (Reuter) Poveljstvo angleškega letalstva na Bližnjem vzhodu javlja v svojem današnjem poročilu:

Južnoafriška letala so v ponedeljek napadli sovražno transportno kolono na cesti pri Džidžigi. Včeraj so letala izvedla napade na sovražne postojanke severno od mesta. V ponedeljek je bilo bombardirano tudi letališče v Aul, 100 milj vzhodno od Adis Abebe. Nadalje je bil napaden vlak, ki je vozil na progi proti Avašu. Vlak je bil zaradi strojniškega ognja prisiljen, da je prekinil vožnjo.

V Eritreji so angleška letala izvedla nove napade na sovražne postojanke pri Kerenu.

Z vseh teh operacij so se vrnila vsa angleška letala.

Borba za trdnjavo Keren v Eritreji

London, 19. marca. l. (Reuter) O bojih pri Kerenu javljajo danes naslednje nove podrobnosti:

Preteklo soboto so indijske, angleške in svobodne francoske čete pričele z velikim napadom na utrdbi okoli mesta. Uvod v napad je tvorilo silovito bombardiranje s strani letalstva pretekli petek, nato pa v soboto zaporni ogenj topništva. Angleške in indijske čete so potem prešle v napad na nož proti Bigadirskemu vrhu, najvažnejši gorski postojanki v okolici mesta, ter so ga po kratkem boju zavzele. Sledil je prodor angleških tankov, ki so brez večjih izgub prispeli preko sovražnih postojank. Italijani so s topniških in strojniških postojank v gorovju obstreljevali angleško vojsko, toda zaman. Druga skupina angleške in indijske vojske je s podporo francoskih čet napadla s severa in je zasedla drugo postojanko.

Keren brani po angleških cenitvah okoli 25.000 italijanskih vojakov, med katerimi so tudi elitne čete »savosjskih grenadirjev«. Italijani razpolagajo z močno utrjenimi postojankami okoli mesta v višini nad 2000 m.

Italijansko vojno poročilo

Rim, 19. marca. n. (Stefani) V svojem današnjem 285. službenem vojnem poročilu pravi vrhovno poveljstvo italijanske vojske:

V severni Afriki so naša letala bombardirala sovražne motorizirane oddelke in čete.

V vzhodni Afriki se je nadaljevala borba na bojišču pri Kerenu, kjer so Angleži zbrali velike sile na kopnem in v zraku. Naše čete so v odločnem odporu odbile sovražnika, prešle v protinapad ter mu prizadevale hude izgube. Neka skupina naših lovskih letal je nenadno napadla neko sovražno letalsko oporišče in uničila osem letal.

Z albanskih bojišč

Po hudih bojih v preteklih sedmih dneh je nastopilo v glavnem zopet zatišje

Atene, 19. marca. j. (At. eg.) Sinoči je bilo preko atenskega radia objavljeno pojasnilo informacijskega ministristva o najnovejšem položaju na albanski fronti

Pojasnilo pravi, da je ofenziva na osrednjem frontnem odseku trajala z veliko silo celih sedem dni. Včeraj so ofenzivne akcije prenehale in je bilo na centralnem frontnem odseku le še večje delovanje grških izvidniških čet. Grške patrulje so uspešno delovale na raznih delih bojišča, ter se vrnile na izhodišča z zelo važnimi podatki. Pri izvidniških akcijah je grške čete podpiralo tudi topništvo, ki je izvršilo svoje naloge zelo uspešno. Po informacijah iz verodostojnih virov je treba tolmачiti dejstvo, da italijanske čete še dva dni popolnoma mirujejo, na ta način, da si s raznih prizadeva svoje dezorganizirane čete spet urediti. Ni pa veliko verjetnosti, da bo sovražnik poizkušal novo ofenzivo, ko bo uredil svoje vrste. Ta ofenziva bi namreč pomenila riziko.

Grške čete zdaj utrjujejo svoje postojanke, tako, da bodo postale še bolj nezavzete, kakor so bile kdajkoli doslej.

Kairo, 19. marca. j. (Reuter) Angleški zunanji minister Eden je poslal predsedniku grške vlade Krcizisu brzjavko, v kateri izraža svoje veliko zadovoljstvo in veselje nad sijajnim uspehom Grkov, ki jim je uspelo odbiti zadnje silovite italijanske napade.

Napad na Malto

Malta, 19. marca. j. (Reuter) Sinočni komunikacije pravi, da so se sovražna letala v torek večkrat pojavila v bližini otokskih obal, vendar niso v nobenem primeru poskušala prodreti nad otoko ozemlje.

Grško uradno poročilo

Atene, 19. marca. n. (At. eg.) Vrhovno poveljstvo grške vojske je v pretekli noči objavilo naslednje 143. vojno poročilo: Sovražnik je poskušal včeraj sprožiti več napadov. Bil je vselej z znatnimi izgubami odbit. V dolini reke Voulose so grške čete pri neki uspešni operaciji ujele 165 Italijanov, med njimi 4 oficirje.

Sovražna letala so včeraj bombardirala mestce Kiparisio na zapadnem Peloponezu. Nekaj ljudi je ubitih in ranjenih, gromotne škode je bilo le malo. V Tesaliji so sovražna letala bombardirala in s strojnimi obstreljevala nekaj kmečkih vasi. Napravila niso nobene materialne škode.

Hud napad na Drač

Atene, 19. marca. j. Poveljstvo angleškega letalstva v Grčiji pravi v danes objavljenem komunikaciji, da je angleško letalstvo izvršilo včeraj zelo uspešen napad na albansko luko Drač. Pri napadu so an-

Italijansko poročilo

Rim, 19. marca. n. (Stefani). Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je objavilo davi o položaju v Albaniji v svojem 285. službenem vojnem poročilu:

Na grški fronti nikakih posebnih dogodkov.

Nov Edenov sestanek s Saradzoglom

Kairo, 19. marca. s. (Reuter) Nocoj je bilo tu uradno objavljeno, da se je angleški zunanji minister Eden včeraj na otoku Cipru vnovič sestel s turškim zunanjim ministrom Saradzoglom.

Kairo, 19. marca. s. (Reuter) Uradni angleški komunikacije o včerajšnjem sestanku zunanjih ministrov Edena in Saradzogla pravi, da sta oba zunanja ministra proučila ves razvoj mednarodnega položaja, odkar sta se pretekli mesec o priliki obiska zunanjega ministra Edena v Ankari zadnjič sestala. Tudi o priliki včerajšnjega sestanka je bila zopet ugotovljena popolna istovetnost v stališču obeh vlad.

Med novimi dogodki, ki so utegnili tvoriti predmet razgovora med zunanjim ministrom Edenom in Saradzoglom, omenjajo nedavno poslanico kancelarja Hitlerja tukajšnjemu predsedniku Ineniju ter odgovor slednjega kancelarju Hitlerju, ki je bil ravno danes uradno izročen v Berlinu.

Bardossy odpotuje danes v Nemčijo

Berlin, 19. marca. n. (DNB.) Iz Budimpešte poročajo, da bo madžarski zunanji minister grof Bardossy jutri z rednim brzovlakom odpotoval iz Budimpešte v Nemčijo, kjer se bo sestel z nemškim zunanjim ministrom von Ribbentropom.

Petainov zaupnik na poti v Berlin

Bern, 19. marca. j. (DNB) Iz Vichya poročajo: Namestnik generalnega tajnika predsedstva vlade Benoist Mechin ki se lahko smatra za posebnega zaupnika marsala Petaina, bo v kratkem odpotoval skozi zasedeni del Francije v Berlin. Mechin je bil pred kratkim že enkrat v Berlinu, v neki posebni misiji.

Uredba o mirnodobnih vojaških invalidih

Uredba je stopila večeraj v veljavo

Beograd, 19. marca. p. Današnje »Službene Novine« objavljajo uredbo, ki jo je predpisal ministarski svet na predlog ministra za vojsko in mornarico in ministra za socialno politiko ter narodno zdravje o mirnodobnih vojaških invalidih. Uredba ima poleg drugih naslednje določbe:

Čl. 1. Za mirnodobne vojne invalide se smatrajo vojaške osebe (oficirji, vojaški uradniki, civilni državni uslužbeni v službi vojske in mornarice, kapljarji, redovi in mornarji pri službeni obvezni roka, gojenici vojnih šol, graničarji in obvezniki iz rezervne), ki vrše v mirni dobi vojaško dolžnost ali službo ter ob priliki iste brez lastne krivde dobe rane ali poškodbe ter zaradi tega njihova sposobnost za gospodarsko delo v splošnem zmanjša v toliki meri, da jih pristojna vojaška oblast proglasi za invalide. Ne smatra se za krivdo poškodba iz nemarnosti.

Čl. 2. Pravico do državne zaštite in podpore po določbah te uredbe morejo uživati:

a) Mirnodobni vojni invalidi in njihovi otroci,

b) Rodbine in starši umrlih mirnodobnih vojni invalidov,

c) Rodbine in starši vojaških oseb po čl. 1 te uredbe, ki so izgubili življenje pri izvrševanju vojaške dolžnosti ali službe ali ob priliki iste.

V rodbino se računajo zakonska žena, zakonski otroci, izvenzakonski otroci, ki jih je poškodovan, umrli ali padli priznal pred državno oblastjo svestnikom ali svojim starejšim, kakor tudi oni, katerih izvenzakonski oče je bil ugotovljen z razsodbo rednega sodišča, in ki so bili rojeni, predno je izvenzakonski oče dobil rano ali poškodbo, zaradi katere je bil proglašen za invalida, kakor tudi otroci, ki so bili po zakonskem potu prisvojeni, če jih je poškodovan, padli ali umrli vzdrževal.

Starši umrlih mirnodobnih vojni invalidov in vojaških oseb po členu 1 te uredbe, ki so izgubili življenje pri izvrševanju vojaške dolžnosti ali službe, ali ob priliki iste, imajo pravico do podpore ali zaštite, če je bil potomec edini hranilec in nimajo potrebnih sredstev za življenje.

Čl. 3. Pravice do državne zaštite in podpore nimajo:

a) Oseba, ki se sama pohablja ali poškoduje z namenom, da se izogne vojaški dolžnosti ali službi,

b) Oseba, ki pobege iz vojske ali iz vojaške dolžnosti,

c) Oseba, obsojena zaradi veleizdaje,

d) Oseba, ki poskuša z namenom, da bi se izognila vojaški dolžnosti ali službi, izvršiti samomor,

e) Oseba, ki prostovoljno služi neprijatelju v protinarodnih interesih,

f) Rodbine in starši zgoraj naštetih oseb,

g) Rodbine in starši vojaških oseb po čl. 1 te uredbe, ki v namenu, da bi se izognili vojaški službi, izvrše samomor ali pa so bile obsojene na smrt.

Zaščita in podpora

Čl. 4. Zaščita in podpora, ki jih daje država invalidom, obstoje:

a) v zdravljenu, b) v dajanju protez in drugih ortopedskih pomožnih sredstev, c) v dajanju službe in dela, d) v gospodarskem jačanju, e) v strokovnem pouku, f) v dajanju olajšav pri izvrševanju dela, g) v znižanju voznine na državnih železnicah in ladjah v državnih eksploatacijah, h) v invalidskih podporah in dokladah, i) v dosmrtnem vzdrževanju v invalidskih domovih.

Članom rodbin in staršem po točkah a, b, c te uredbe daje država zaščito in podporo:

1. v gospodarskem jačanju, 2. v olajšavah za samostojno gospodarsko delo, 3. v dajanju služb in dela, 4. v podporah in dokladah.

Naslednji členi urejajo vprašanja zdravljenja, davanja protez, službe, dela, gospodarskega jačanja, strokovnega pouka, olajšav za samostojno gospodarsko delo.

Mirnodobni vojni invalidi imajo pravico do brezplačne vožnje, kadar potujejo na poziv oblasti. Če so invalidi prve skupine, imajo isto pravico tudi njihovi spremljevalci. Kadar potujejo mirnodobni vojni invalidi v zasebnih zadevah, imajo pravico do polovične voznine na vseh prometnih sredstvih. Isto pravico imajo spremljevalci invalidov po odstavku 1. tega člena.

Denarna podpora

Po členu 23. se dele mirnodobni vojni invalidi v 9 skupin po ugotovljeni odstotni sposobnosti za pridobivanje:

V prvi skupini so invalidi s 100 odstotno nesposobnostjo, ki jim je za splošno življenje potrebna tuja pomoč. Ti dobe na račun podpore po 9.000 din na leto.

V drugi skupini so invalidi s 100 odstotno nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 7.000 din na leto.

V tretji skupini so invalidi s 90 odstotno nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 6.480 din na leto.

V četrti skupini so invalidi s 70 odstotno nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 5.760 din na leto.

V peti skupini so invalidi s 70 odstotno nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 5.040 din na leto.

V šesti skupini so invalidi s 60 odstotno nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 4.320 din na leto.

V sedmi skupini so invalidi s 50 odstotno nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 3.600 din na leto.

V osmi skupini so invalidi s 40 odstotno nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 2.160 din na leto.

V deviti skupini so invalidi s 30 odstotno nesposobnostjo, ki imajo pravico do podpore 1.440 din na leto.

Nesposobnost izpod 30 odstotkov se ne upošteva.

Mirnodobnim invalidom prve skupine pripada še posebna doklada za nego in tujo pomoč v znesku 9.000 din na leto. Podpora in posebna doklada za nego in tujo pomoč pripadeta ne glede na imovinsko stanje, plačo, pokojnino, druge podpore in nagrade po odredbah posebnih zakonov. Za podpore in doklade se ne plačuje noben davek, niti samoupravne določe.

Posebne doklade

Mirnodobni invalidi, rezervni oficirji in rezervni vojaški uradniki, zasebnih policajev dobivajo poleg podpore in družin-

skih doklad po § 29 te uredbe še posebne doklade:

V 1. draginskom razredu 600 din na mesec, v 2. razr. 480 din, v 3. razr. 300 din. Pravico do posebne doklade imajo te osebe, če od imetja ali osebnega dela katerekoli vrste ali pokojnine nimajo na mesec bruto dohodkov v 1. drag. razredu nad 1500 din, v 2. nad 1200 din, v 3. nad 900 din.

Pravico do posebnih doklad imajo tudi družine umrlih oseb, navedenih v prvem odstavku, kakor tudi družine rezervnih oficirjev in rezervnih vojaških uradnikov, ki so izgubile življenje v izvrševanju vojaške dolžnosti ali službe, ali ob priliki te službe pod pogoji v odstavku 2. Te doklade zasnajajo:

V 1. drag. razredu 300 din, v 2. razr. 240 din, v 3. razr. 150 din.

Čl. 29. pravi: Mirnodobni vojaški vojni invalidi 2., 3., 4., 5. in 6. skupine, ki so siromašnega stanu v smislu te uredbe, bodo prejemali draginske doklade zase in za vsakega člana rodbine po čl. 2. odstavku 2. te uredbe, ako imajo pravico do doklada po tej uredbi, in sicer:

V 1. drag. razr. 1080 din na leto, v 2. razr. 720 din, v 3. razredu 360 din.

Čl. 30. določa: Rodbine po čl. 2. odstavku 1 točka c) prejemajo podporo 1056 din na leto. Ako so te rodbine siromašnega stanu, prejemajo mesečno draginsko doklado in sicer v 1. drag. razredu za nosilca prava 90 din in za vsakega otroka po 40 din, v 2. razredu za nosilca prava po 50 din in za vsakega otroka po 45 din, v 3. razredu po 30 din. Mesečna draginska doklada pripada otrokom do končanega 16. leta starosti, oziroma 23. leta starosti, ako se solajo.

Čl. 31. Roditelji vojaških oseb po čl. 1. te uredbe, ki so padli ali umrli v izvrševanju vojaške dolžnosti ali službe, prejemajo naslednje podpore: oba roditelja 2112 din na leto, en roditelj 1056 din na leto, roditelji prejemajo tudi mesečno draginsko doklado in sicer v 1. drag. razr. po 90 din za vsakega roditelja, v 2. razr. po 60 din, v 3. razr. po 30 din.

Čl. 39. določa: Aktivni oficirji in vojaški uradniki, civilni državni uslužbeni v službi vojske in mornarice, podoficirji in godbeniki, ki zaradi ran ali poškodb, dobljenih v okoliščinah po čl. 1. te uredbe postanejo nesposobni za službo, in ki se po svoji kvalifikaciji ne bi mogli uporabiti na dosedanjih mestih ter bodo proglašeni za mirnodobne invalide od 1. do 7. skupine, pridobijo pravico do pokojnine ne glede na to, koliko časa so bili v službi. Za določanje količine osebne pokojnine in osebne doklade, se jim računa, kakor da so jih prebili v službi: 35 let za invalide 1. in 2. skupine, 30 let za invalide 3. skupine, 25 let za invalide 4. skupine, 20 let za invalide 5. skupine, 15 let za invalide 6. skupine, 10 let za invalide 7. skupine.

Ostale odredbe določajo, kako se plačuje v uradniški pokojninski fond zaostanek. Naslednje odredbe navajajo pogoje za izgubo in ustavitve podpore in sicer, če so prizadeži zakrivil zlorabe, tatvine, beženje, pijančevanje, hazardiranje, nemoralno življenje, zanemarjanje družine itd.

Uredba je stopila danes v veljavo, pravilnik za njeno izvrševanje pa bo izdal minister za vojsko in mornarico v soglasju s pristojnimi ministri.

Nove turške divizije v Traciji

Carigrad, 19. marca. s. (Reuter.) Na mejo v evropski Turčiji je bilo poslanih dve dni 4 ali 5 novih turških divizij. Tri divizije so razmešene v bližini Dardanel.

Darlan spet v Vichyju

Vichy, 19. marca. s. (Ass. Press.) Podpredsednik francoske vlade admiral Darlan se je vrnil iz Pariza, kjer je imel razgovore z nemškim poslanikom Abetom in francoskim poslanikom de Brinonom. Za soboto je napovedan prihod poslanika de Brinona v Vichy.

V Maroku ni Nemcev

Cañablanca, 19. marca. AA. (DNB.) Tukajšnji dopisnik »United Pressa« se je govarjal z nekaterimi predstavnikmi najvišjih francoskih oblasti v francoskem Maroku, ki so mu odločno izjavili, da ne poznajo nobene nemške vesti, ki se od časa do časa širijo od gotove strani in ki trdijo, da je v francoskih pešicah v severni Afriki mnogo Nemcev. Visoki francoski uradniki so izjavili, da v francoskem Maroku Nemcev sploh ni, kaj šele nemških vojakov. Tam so samo nemški člani nemško-italijanskega odbora za premirje, ki so v Casablanci in Fezu. Na vprašanje dopisnika, ali v francoskem Maroku ni nemških agentov tajne policije, je eden od francoskih uradnikov odgovoril z vprašanjem: Ali so v Zedinjenih državah?

London, 19. marca. s. (Reuter.) Podtajnik za zunanje zadeve Butler je izjavil danes na neko vprašanje v spodnji zbornici, da angleška vlada budno zasleduje razvoj položaja v severni afriških francoskih kolonijah. Ugotovljeno je, da se v Alžiru, Maroku in Tunisu mude nemške komisije. Se nedavno je prispela v Casablancu nemška delegacija 60 oseb, med njimi tudi več zastopnikov vojske. Uradno je bilo rečeno, da ima komisija namen nadzorovati izvedbo določil nemško-francoskega premirja.

Ameriška pomoč pogorelcem v Santandru

Vichy, 19. marca. j. (Un. Press.) Iz New Yorka je prispela v špansko luko Santander ladja »Artiga«, ki je pripeljala 300 ton moke, ki jo je pripravil ameriški Rdeči križ za žrtve nedavnega katastrofalnega požara.

Gandhijev tajnik aretiran

London, 19. marca. j. (Un. Press.) Gandhijev tajnik je bil danes zjutraj aretiran, ker je prekršil veljavne predpise, s katerimi je bil določen njegov delokrog.

Seja vodstva Rdečega križa

Beograd, 19. marca. AA. Danes dopoldne je bila v starem dvoru seja izvršilnega odbora društva Rdečega križa pod predsedstvom knežnje Olge, predsednice društva Rdečega križa. Seje so se udeležili prvi podpredsednik društva dr. Ivan Džaja, ravnatelj Mirko Marinković in člani glavnega odbora Ga. Jeralović, dr. Lazar Mencić, dr. Milan Dimitrijević, Peter Žikić, Vasa Lazarević, Djordjević, dr. Ivančić, dr. Koen, dr. Popović, dr. Ruvčić in dr. Ivan Škarja. Na seji so sprejeli poročilo o delu društva Rdečega križa v preteklem letu. Poleg tega so reševali tekoče zadeve, ki spadajo v pristojnost izvršilnega odbora društva.

Odškodnina za škodo na Sušaku

Beograd, 18. marca. p. Agencija Avala je pooblašena objaviti naslednji službeni komunik: Po bombardiranju Sušaka v noči od 21. na 22. septembra so naši strokovnjaki pri preiskavi najdenih drobec bomb dognali, da so bile bombe angleškega izvora. Kraljevska vlada je o tem obvestila angleško vlado, ki je tudi s svoje strani odredila preiskavo. Dne 13. marca je obvestila kraljevska jugoslovenska vlada, da v resnici kaže, da so bombe vrgle na Sušak letala, ki so na svojem poletu zašla. Hkratu je angleška vlada izrazila kr. jugoslovenski vladi globoko obžalovanje zaradi tega nehotenega incidenta in izrazila pripravljenost, da plača pravično odškodnino za povzročeno osebno in gmočno škodo.

Murkova proslava v Zagrebu

Zagreb, 19. marca. o. Tukajšnja slovenska organizacija »Narodni dom« je danes navezalo proslavo 80letnico slavnega slovenskega slavista prof. Matije Murka. V Malem gledališču je priredila matinejo, ki so se je udeležili mnogi zagrebški kulturni in javni delavci. Proslavo je otvoril njen predsednik Hinko Nučić, ki je opozoril, daje tudi ta matineja izraz duhovnih vezi slovenskega in hrvatskega naroda, ki se spet vedno jače in češče manifestirajo. Prof. Fran Poljanec je izčrpano obravnaval znanstveno delo slavjence, ki je s svojimi deli o južnih Slovanih proslavljal ne samo Slovence, nego tudi Hrvate. Dr. Ivan Esih je plastično prikazal zaslug Matije Murka za hrvatski narod in njegov pomen za proučevanje naše narodne epike. Murko pripravljajo monumentalno delo, v katerem bo podal vse rezultate svojih proučevanj. Med njegovimi učenci je mnogo današnje znanih hrvatskih kulturnih delavcev in tudi njegova revija »Slavica« šteje lepo število odličnih hrvatskih sodržavnikov. V okviru matineje je bil izveden tudi lep umetniški program, pri katerem so sodelovali naši pevci Gostić, Neralić, Šimenc in drugi. Pevski zbor društva je s spremstvom mojstra Mladena Požalca z velikim uspehom odpel nekaj pesmi.

Komisar pri podjetju »La Dalmatienne«

Zagreb, 19. marca. o. Ban je imenoval glavnega ravnatelja Pohača dr. Vladimira Koška za komisarja pri podjetju La Dalmatienne. Pred nekaj dnevi je namreč država svoje pravice na osnovi pogodbe s to družbo prenesla na banovino Hrvatske.

V merodajnih krogih naglašajo, da La Dalmatienne ni izpolnila svojih obveznosti, in da bo zaradi tega banovina Hrvatska pogodbo z družbo razveljavila. Družba ima koncesijo za izkoriščanje vodnih sil Krke in Cetine. Te sile so tolikšne, da bi bilo mogoče z njimi elektrificirati vso Dalmacijo in tako ustvariti pogoje za razvoj industrije v deželi. Ravnatelj Pohača je bil imenovan za komisarja pri tej družbi, da bi tako osebno prevzel odgovornost za razvoj elektrifikacije v Hrvatski.

Čez noč oslepela

Križevci, 19. marca. o. Strašna nesreča je včeraj doletela šele 19letno Vero Peškovo, Čehinjo iz Prage, ki je decembra mesca prišla na obisk k svojim sorodnikom v Križevce. Poslednja dva dni je precej tožila zaradi glavobola, včeraj popoldne pa je le legla k počitku. Ko se je čez eno uro zbudila, se ji je zdelo vse čudno temno okrog nje. Pomencala si je oči, tedaj pa je obupana spoznala, da je oslepela. Nemudno so jo odvedli v zagrebško bolnišnico.

Trgovska gremialna šola v Ljubljani

Beograd, 19. marca. p. Današnje »Službene Novine« objavljajo odlok ministra za prosveto, po katerem so absolventi III. r. zveza Trgovske gremialne šole v Ljubljani kvalificirani za zvanjčnike po čl. 10. zakona o uradnikih.

Iz Bolgarije

Sofija, 19. marca. AA. List »Utro« objavlja: Vodstvo profesionalnih organizacij je oblastnim inspektorjem izdalo odlok, da naj vstopijo v zvezo s posameznimi profesionalnimi organizacijami glede pri preprečevanju vsake sabotaže po tujih agencijah in preprečevanju poizkusov za izvajanje protidržavne in protinarodne propagande. Deloti morajo tudi za popularizacijo državne, narodne in socialne politike, pomagati pri preskrbi in kmečkem delu, kjer so bili drugi poklicani pod zastavo, sodelovati pri izvajanju za obrambo pred letalskimi napadi in pomagati pri podpiranju siromašnih ter nezaposlenih državljanov.

Vodstvo profesionalnih organizacij priporoča, da naj se ustanovi stalni odbor, v katerem bodo zastopani predstavniki profesionalnih organizacij.

Čangajškov spor s komunisti

Šanghaj, 19. marca. AA. (Srefani.) Izvedel se je, da namerava Čangajški poslali 200.000 mož pod poveljstvom generala Hoingsina, da obkrožijo komunistične sile ki so v pokrajinah Šensi, Tansu in Nigsi, ter napadejo komunistično vrhovno poveljstvo v Jenanu.

Tesni gospodarski odnošaji Jugoslavije z Italijo

Italijanski listi o sklepu nove trgovinske pogodbe

Rim, 19. marca. AA. Italijanski časopisi priplujejo velik pomen novemu trgovinskemu sporazumu med Jugoslavijo in Italijo. Tako piše »Giornale d'Italia« v članku, ki ga je napisal Virginio Gayda pod naslovom »Na poti sodelovanja«, da ima ta sporazum med Italijo in Jugoslavijo prav poseben pomen. Od časa ko je bila podpisana prijateljska pogodba med obema državama, so se razvijali medsebojni odnošaji na črti postopne razjasnitve in priščnosti. Kot posledica te politike so se tudi gospodarski odnošaji hitro razvijali po novih potih. Italijansko-jugoslovenska trgovinska bilanca raste iz leta v leto in vsiljuje obema državam potrebo po nadalje širših načrtih. Zaradi vojnih časov je že zdaj definirana izmenjava za leto 1942, istočasno pa omogočena tudi neposredna izmenjava blaga med Jugoslavijo in Albanijo.

V nadaljnjih izvajanjih piše Gayda, da sta zemljepisni položaj in zgodovina ustvarila neposredno dotikajoča se področja na morju in na suhem med Italijo in Jugoslavijo. Zato je naravno, da obstoji med obema državama pristranost v političnih odnošajih, istočasno pa se razvijajo intenzivno tudi trgovinski stiki, ki jih deloma favorizirajo obojni gospodarstva. Do sankcij je bila Italija prva v jugoslovenskem izvozu in uvozu. Ko je Nemčija prevzela

trgovino Avstrije in Češkoslovaške, je prišla na prvo mesto, toda to dejstvo ne izključuje možnosti še večje trgovinske zamenjave in gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo. Italijanski narod ima razlog, da s posebnim zadovoljstvom pozdravi novi sporazum, ki je bil dosežen s prijateljsko Jugoslavijo.

V istem tonu piše tudi ostalo italijansko časopisje. »Lavoro Fascista« pravi, da sta šefa obeh delegacij podpisala v nedeljo zelo važen in pomemben trgovinski sporazum. Z njim so rešena mnoga vprašanja. Pomen, ki ga italijanska vlada pripisuje razvoju teh odnošajev z Jugoslavijo, se najbolje vidi iz dejstva, da je prav te dni bil v italijanskem poslanstvu v Beogradu postavljen prvi trgovinski svetnik poleg dosedanjega trgovinskega atašee.

»La Tribuna« poudarja prisrčno razpoloženje, v katerem so bile podpisane nove listine. Piše o pomenu gospodarskih stikov med obema državama in pravi, da so ti stiki tako evidenti, da o njih ni niti potrebno pisati. V nadaljnjih izvajanjih ugotavlja, da zaradi te vzajemnosti gospodarskih koristi Jugoslavije in Italije nastaja potreba po še večjem razvoju teh odnošajev. Na koncu omenja tudi naglico, s katero so potekala trgovinska pogajanja, kar najbolje dokazuje prisrčnost ozračja, ki vlada med obema državama.

BELEŽKE

Minister Beslić o položaju

V ponedeljek zvečer je bila v Novem Sadu prirejana svečana večerja za člane banskega sveta dunavske banovine, ki je prav sedaj zbran na svojem proračunskem zasедanju. Na večerji, ki so ji prisostvovali tudi številni predstavniki javnega življenja iz Vojvodine, je poleg drugih govoril prometni minister Beslić. Dejal je, da nam danes niso potrebni nikakoli veliki zbori, ker se vsi razumemo in vsi odobravamo politiko vlade za ohranitev naše nevtralnosti in neodvisnosti. Nato je nadaljeval: »Kot član vlade vam priporočam popolno hladnokrvnost v pričakovanju bodočih dogodkov. Iskreno vam morem reči, da naši domovini ne preti nevarnost z nobene strani. Vse pa nas prejšnja ena sama misel: domovina nad vse in korist narodne skupnosti nad vsem drugim! Narodno in državno neokrnjenost bomo čuvali za vsako ceno. Po svoji moralni moči smo močni kakor malokdo na svetu. Nasledati ne smemo nikakoli propagandi. Voditi pa moramo propagando za čim večji razvoj svojega poljedelstva, za obdelavo vsake padi svoje zemlje. Kmetijsko proizvodnjo moramo dvigniti do viška, saj nam je to danes bolj potrebno kakor kdajkoli poprej.

Položaj Grčije v italijanski luči

Rimski dopisnik »Vremena« dr. M. Popović poroča svojemu listu, da stoji v ospredju zanimanja rimskih diplomatov in novinarov krogov današnja situacija Grčije. Ta situacija je po italijanski sodbi brezizhodna. Zaradi izkrcanja angleških čet v grških lukah je pričakovati v najkrajšem času, da bo tudi Nemčija aktivno posegla v vojno na grškem ozemlju, dočim Anglija za sedaj še ni v stanju nuditi Grčiji učinkovito vojaško pomoč, ne s četami in ne z vojnimi materialom. Po mnenju rimskih diplomatov krogov, pravi poročevalec »Vremena«, je samo še vprašanje par dni, da se bo italijansko-nemško vojaško sodelovanje začelo aktivno udeleževati tudi v Grčiji.

Pomen Sredozemlja v tej vojni

Italijansko dnevno časopisje še vedno domneva, da ni pričakovati odločitve v tej vojni v Afriki, temveč na še neznanem drugem bojišču, kjer se bosta sovražnika spopadla z vso silovitostjo. V nasprotju s to prevladujočo tezo na piše revija »Espansione Imperiale«, da je treba sredozemsko-afriškemu bojišču pripisovati v tej vojni največji pomen tudi za končne odločitve. Iz svojih razglabljanj o tem postavlja revija dva zanimiva zaključka, ki zaslužita največjo pozornost:

1. »Ako hoče biti Italija sposobna, da vzdrži sovražni napad v Sredozemlju, mora vse svoje napore posvetiti samo povečanju svojega vojnega brodomstva. To je ukazal tudi Mussolini, ko je odredil gradnjo ladij visoke tonaže, in to v času, ko se je na splošno dajala prednost samo letalskim silam.

2. »Dokler bo sovražnik razpolagal z delom, četudi še tako majhnim, sredozemsko obale in dokler bo lahko še nevirno pošiljal svoje čete v katerokoli sredozemsko luko, bo Italija v Sredozemlju resno ogrožena. Zato morajo vsi njeni napori stremeti po tem, da prepreči vsem drugim silam plovbo po latinskem morju.

Prepoved zborovanj v Bolgariji

Bolgarski listi objavljajo odlok notranjega ministrstva, ki prepoveduje do nadaljnjega vsa javna in društvena zborovanja, tudi občne zборе društev in drugih ustanov. Izredno dovoljenje za kako zborovanje sme dati samo notranje ministstvo.

Zanimiva aretacija v Zagrebu

»Vreme« poroča iz Zagreba, da je bil tam aretiran novinar Mirko Glojnar, ki je postal v zadnjem času znan zaradi svoje knjige o framasonstvu v Jugoslaviji. V tej knjigi je navedel kot člane framasonstvih ločeno vrsto javnih delavcev, za katere se je izkazalo, da niso framasoni. Na osnovi nekaterih tožb je bila knjiga zaplenjena. Glojnar je pa jo kljub temu še dalje prodajal. Zaradi tega je bil po informacijah »Vremena« v torek aretiran.

Omejitev velikonočnih potovanj v Nemčiji

Berlinski poročevalec švicarskega lista »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da je

nemška železniška uprava naslovila na civilno prebivalstvo oklic, v katerem za naročila naj zaradi prevelike prevozne obremenitve čim bolj opusti za letošnje velikonočne praznike potovanje po železnici, in sicer v času od 10. do 16. aprila. V tem času bodo civilni potniki smeli potovati na daljše razdalje po železnici le s posebnim dovoljenjem železniške uprave.

Odhod ameriškega poslanika iz Budimpešte

Budimpešta, 19. marca. p. Kakor znano, je polslužbena madžarska telegrafska agencija objavila odhod ameriškega poslanika Mongomierija iz Budimpešte. Odpotoval je v družbi svojega osebnega tajnika iz Madžarske z letalom v neznan smer. Ta vest se v Budimpešti komentira tem bolj, ker je znano, da so ameriške oblasti blokirale madžarska dobroimetja v Zedinjenih državah. V zvezi z odhodom ameriškega poslanika so se pojavili živahni komentarji o odnosih med Madžarsko in Zedinjenimi državami. Po mnenju uradnih krogov so odnosi še vedno korektni, čeprav je Madžarska kot podpisnica berlinskega pakta stopila na stran osi. To ugotovitev podpira tudi dejstvo, da se je od ameriškega poslanika pred njegovim odhodom poslovil zastopnik zunanega ministra, zaradi česar smatrajo, da je odhod ameriškega poslanika samo začasnega značaja in da se bo v kratkem vrnil na svoje mesto.

Polkovnik Donovan spet v Ameriki

Washington, 19. marca. j. (Ass. Press.) Posebni Rooseveltov odposlanec polkovnik Donovan se je včeraj po zaključenem krožnem potovanju po Evropi in severni Afriki vrnil v Zedinjene države. Po izkrcanju v New Yorku je izjavil predstavnikom časopisov, da smatra, da je bilo njegovo potovanje zelo uspešno. Izrazil je upanje, da prinaša s seboj gradivo, ki bo Zedinjenim državam mnogo koristilo pri organizaciji njih narodne obrambe. Poudaril je, da je imel priliko seznaniti se v precejšnji meri z vsemi metodami modernega vojskovanja.

Obisk ameriške mornarice v Avstraliji

Sy

Naši kraji in ljudje

Potop jugoslovenskega parnika »Labuda« Razburiljivi doživljaji brodolomcev na širokem morju

Valovi sedanje vojne že butajo ob mejne naše države, vendar so nam njene grozote še vedno prihranjene. Drugače pa je z našimi mornarji, ki morajo zaradi pomanjkanja domače trgovine v službo pod zastave drugih držav. V naslednjem navajamo v izvešču dramatičen opis potopa našega parnika »Labuda« in odisejajo njegove posadke. O tem je mornar Božo Ribič pripovedoval:

Naš parnik »Labuda« je bil na poti iz Capetovna v Liverpool, kamor je vozil žito. 20 dni je trajala vožnja. V južnem in srednjem Atlantiku potovanje ni posebej nevarno. Kolikor bolj pa se približujemo Evropi, je nevarnost naraščala. Nemške podmornice budno pazijo na angleške konvoje. Mnogi pa mislijo, da bodo z ozirom na veličino Oceans lahko ubegli podmornici. Tudi večina nas je bila teh misli. Ko smo se že približevali Irski, Kanalu sv. Jurija, ko nasenkrat nekdo kričal: torpedo, torpedo! Ko se je prvi strah polegel, so mornarji pritekli na rob ladje in opazili v daljavi obisek torpeda, ki je le 10 metrov od ladje zdrvel pod površino morja. Razburjenje se še ni poleglo, ko je nekdo drugi zaklical: podmornica!

Nekaj sto metrov za ladjo je iz morske globine prihajala podmornica. Kmalu smo začeli prvi topovskij strel in za njim še drugi. Krogli sta padli daleč pred našo ladjo. Očitno je bilo, da so nas s strelji le opozorili, naj obstanemo. Ni nam preostalo drugega. Z znaki so nam potem sporočili, naj takoj zapustimo brod. Ko je kapitan videl, da ni druge rešitve, je ukazal, da se spusti čolna. Vzeli smo s seboj nekaj prepečenec, konzerve in vodo. Poveljnik podmornice se je opravičil in nam med drugim rekel, da mu je žal, vendar vojna to od njega zahteva. Vprašal je še, če imamo dovolj hrane, potem pa rekel, da do jutra lahko priveslamo do obale. Poslovili smo se.

Nekaj minut zatem je podmornica izstrelila torpedo in zadela ladjo v sredino. Strašna eksplozija je ladjo zagrnila v oblak dima. Ko se je dim dvignil, smo videli, da je »Labuda« močno nagnjena na stran. Dva topovska strela s podmornice sta pospešila potop. Podmornica je neslišno izgubila pod vodo.

Ostali smo sami na nepregledni morski površini. Krepilo smo zavesali, da bi se čim prej oddaljili od strahujočega kraja. Menjvali smo se pri veslih in glede na položaj v službi, samo da bi čim prej prišli do obale. Čolni so bili stari in kmalu so začeli propuščati vodo. Dno se je pokrilo z morjem. Dvojica je morala neprestano metati vodo iz čolna, da se nismo potopili.

Z nočjo se je naša bojzen stopnjevala. Če bi nas v teh slabih čolnih zajel najmanjši veter in valovi, bi bili neizogibno izgubljeni. Zato smo z vso silo veslali, da bi se čim prej približali obali. Budno smo pazili na luč ladje ali svetilnika. V razburiljivi napetosti so potekale ure. Utrujeni od dolgega veslanja in doživljenjskih dogodkov smo skoro klenili. Z zadnjimi močmi smo se premagovali z edino mislijo: čim bliže k obali. Veslali smo do onemoglosti. Ure v temi in mrzli severni noči so bile dolge ko večnost.

Okoli treh zjutraj, ko so se naši čolni vse počasneje približevali obali, je neki tovariš radostno zaklical: svetilnik! Poskočili smo kakor elektrizirani. Napeto smo gledali v smeri njegove roke in z radostjo opazili luč. Z novimi močmi smo zaveslali. Okrog 5 zjutraj, ko se je na vzhodu začelo svetlikati, smo opazili pred seboj obisek obale. Kmalu smo pristali v lepi, mahni dolini. Pri morju je stala le majhna osamljena hišica, vas pa je ležala višje v hribu. Domačini so nas opazili in takoj zasuli, da smo brodolomci. Prinesli so s seboj m'eka, kruha in cigaret, tako da nas je njihova gostoljubnost prijetno ganila.

Ko smo se dodobra okrepkali in odpočili, smo šli v Cork in tam ostali 20 dni. Odtod nas je vodila pot v Dublín, kjer smo mesec in pol čakali na povratek v domovino. Toda iz Irske se ni moglo priti na kontinent. Zato smo šli v Cardiff. Angleži so nas zelo lepo sprejeli. V Cardiffu smo ostali dva meseca. Vsako noč smo doživeli bombardiranje. Sovražna letala so prišla navadno že okoli 8 zvečer.

S potniškim parnikom smo se iz Cardiffa peljali v Liverpool, kjer se je for-

miral konvoj 19 ladij proti Lizboni. Spremljale so ga tri bojne ladje in eno letalo. Potovali smo v cik-cak liniji, da bi nam sovražne podmornice ne mogle škodovati. Sedem dni je bilo mirno. Osmi dan pa so na ladjah zabrizgale sirene, znak za prisluškovanje podmornicam. Na vseh brodovih je bil preplah. Vsa si je privezal rešilni pas. Ladje so se razpršile in plule v še ostrejši cik-cak črti. Nikoli ne bom pozabil, kako je mati s štirimi maj-

Trgovski zastopniki so zborovali Vojna doba je tudi njim zadala hude udarce

Ljubljana, 19. marca

V dvorani Trgovskega doma je bil dopoldne redni letni občni zbor Društva trgovskih potnikov in zastopnikov. Zborovanja, ki ga je vodil dolgoletni predsednik g. Jankc Kerk, so se poleg lepega števila članov udeležili kot zastopniki tudi predsednik »Merkurja« g. Fran Windischer, tajnik zbornice za TOI g. dr. Ivo Pless in tajnik Gremija trgovcev g. Lojze Smuc. Vse te je predsednik v nagovoru prisrčno pozdravil. Zborovalce je v imenu predsednika TOI pozdravil dr. Ivo Pless in jih je na kraju pozval, naj v svoji odlični stanovski organizaciji še v naprej marljivo delujejo za koristi svojega stanu. O delu odbora je obširno poročal marljivi društveni tajnik g. Andrej Sturm. Zborovalci so z zadovoljstvom vzeli na znanje, da je bilo delo upravnega odbora tudi v preteklem letu kljub zelo neugodnim časom vendar normalno in uspešno. Spricé splošnih neurejenih razmer je prišel v nevarnost tudi socialni položaj trgovskih potnikov in zastopnikov, med katerimi narašča brezposelnost in z njo imo božanje. Prav zato postaja vedno bolj akutno vprašanje zavarovanja za starost in onemoglost. Kaka res uspešna socialna akcija v prid revnim članom se je odboru videla neizvedljiva. Zato naj si vsak pomaga kakor ve in zna.

Nadalje je tajnik poročal o organizaciji vsedravnih zvez trgovskih potnikov in zastopnikov, ki je nekako pred tremi leti prenehala. Zdaj se spet vnetje pojavlja težnja po ustanovitvi nove zveze vseh treh stanovskih društev; njena nloga bo prepotrebno urejanje razmerja članstva in skrb za primerno zakonodajo glede trgovskopotniškega stanu.

Posebnih znižanih železniških vozovnic so se člani izdatno posluževali, kar zlasti

hnimi otroki dala vsakemu rešilni pas, potem pa jih zbrala okoli sebe, da bi jim v najhujšem primeru mogla pomagati.

Se trikrat smo se srečali s podmornicami, vendar nas nikdar niso napadle. Po 11 dnevnem potovanju smo prišli v Lizbon. Tam je shajališče mnogih mornarjev, kjer je posebno dosti brodolomcev. Tu posluje tudi neke vrste borza za mornarje, ki jim je cena zaradi izrednih nevarnosti zelo narasla, tako da znaša mesečna plača 10, 15 in celo 20 tisoč din.

Nekaj nas je preko Barcelone in Madrida odpotovalo z letalom v Rim, od koder smo se z vlakom pripeljali v domovino.

v današnjih časih ob pomanjkanju tekočih goriv zgornjo potrjuje, da so jim bile zelo potrebne. Členstvo je naraslo in šteje društvo 295 članov. Dobro se je obneslo tudi kolektivno nezgodnostno zavarovanje članov pri zavarovalnici »Dunava«, ki znaša polletno 95 din do najvišjega zneska 50.000 din za primer nezgode na službenem potovanju. Dobro uspeva tudi društveni posmrtninski »Sifrerjev fond«.

Stanje društvene blaginje, o kateri je poročal g. Lojze Gril, je zadovoljivo. Na predlog revizorjev, v imenu katerih je poročal g. Avgust Igljič, je bila celotnemu odboru izglasovana razrešnica. Na predsednikov predlog sta bila nato z velikim odobravanjem vseh zborovalcev v znak priznanja za velike zasluge izvoljena za častna člana gg. Karol Seljak in Josip Selovin. Društvo jima je v vidno potrdilo poklonilo diplomi, krasno umetniško delo slikarja B. Jakca.

Na kraju so bile še volitve, pri katerih je bil v znak priznanja za dosedanje delo ponovno izvoljen stari odbor v celoti in tako bodi tudi v bodoče pod predsedstvom g. Janka Ureka delali za stanovske koristi tajnik Andrej Sturm, blaginjak Alojz Gril, odborniki Viktor Bogataj, Pavel Cernik, Avgust Igljič, Jakob Novak, Josip Osojnik, Ludvik Remic Franc Kerk, Rudolf Vidmar, Franjo Zalokar in Franjo Zivc ter revizorja Avgust Igljič in Franjo Zalokar.

Članarina bo tudi v bodoče ista. Pred službenosti je bilo na predlog člana Krajcarja sklenjeno da bo poslana spomenica na vsa pristojna mesta s prošnjo, naj pri kontroli cen stvari tako uredi, da bi zastopniki in potniki raznih vrst po nepotrebnem ne bili gmočno oškodovani. Podjetjem vseh vrst pa se priporoča, naj kljub težkim časom ne odstavljajo svojih zastopnikov.

Kako je bil pojasnjen zagrebški umor Zelo nagel uspeh zagrebške kriminalne policije

Zagreb, 19. marca

Kakor smo najavili v »Jutru«, je bil umor premožnega Zagrebčana Ferdusa Freudenreicha, bivšega pomorskega kapetana zelo naglo do kraja razjasnjen. Ferdo Freudenreich je prebival v palači grofov Jelčićev in je bil nekoliko abnormalen. Vzdrževal je zveze z različnimi moralno sumljivimi tipi. Ko so ga v nedeljo zjutraj našli razmesarjenega in cropnega, je policija takoj vedela da je treba zločinca iskati v družba tistih sumljivcev, ki so ga večkrat obiskovali. In tako je kriminalna policija s takojšnjo racijo polovila po Zagrebu 50 Freudenreichovih znancev. Trije mod njimi so pri zaslišanju takoj priznali, da poznajo osebo, čigar vrhno sukunjo in čevlje je policija našla na stanovanju umorjenega Freudenreicha. Imena pa niso mogli navesti. Toda policiji je to zadostovalo za nadaljnje zasledovanje morilca.

V noči od ponedeljka na torek je bil v neki kavarni v Vlaki ulici aretiran Stefan Fulir, po rodu iz vasi Vugovca v Hrvatskem Zagorju. Fulir je star 23 let, izučil se je za mesarja, toda rajši se je potepal in živel na lahokoten način, zato ga ima policija že nekaj časa zapisanega kot potepuha. Takoj pri prvem zaslišanju je Fulir priznal, da je umoril Freudenreicha. Izpovedal je, da sta bila njegova zaveznika 21-letni Nikolaj Benko, doma iz Ribnika pri Karlovcu, in pa Franjo Ožbolt, kateremu je

Fulir po umoru prodal Freudenreichovo sukunjo in mu povedal, da je umoril Freudenreicha. Ožbolt je sukunjo vzel in umora ni prijavil na policijo.

Ko je tako imela zagrebška kriminalna policija krivce čvrsto v rokah, je doganila, da so zločin izvršili po načrtu in dogovoru. Fulir in Benko sta Freudenreicha že večkrat obiskala. Benko je bil prepračen, da ima Freudenreich na svojem stanovanju okrog 100.000 din gotovine in je rekel Furirju, da ga je na vsak način treba urediti. Preteklo soboto je Freudenreich spet imel Benka v svoji družbi. Kakor je bilo izpovedano, bi bil mral Fulir ki je krepak mladenič v primernem trenutku planiti v stanovanje in nesposobiti Freudenreicha za borbo, nakar bi ga skupno z Benkom izropala. Toda načrt je bil izvršen nekoliko drugače. Benko je zvečer popaval s Freudenreichom, potem se je v avtu odpeljal z njim na stanovanje. Oh dveh ponoči je Benko zapustil Freudenreichovo stanovanje. Freudenreich ga je spremljal do vrtnih vrat. Na dvorišču pa je skrit čakal Fulir. Ko se je Freudenreich poslavljaj od Benka, je Fulir skočil v hišo in se skril na stanovanje. Čim se je pojavil Freudenreich pri vratih stanovanja ga je Fulir udaril s kamnom po glavi. Freudenreich pa je bil močan mož in se ni takoj onesvestil. Vrgel se je na Fulirja in začela se je borba na življenje in smrt. Fulir je potegnil mesarski nož in je enajstkrat zabodel Freuden-

reicha. Pravstvi mesarski udarce v vrat je bil smrtonosen. Ko je Freudenreich izkaval, je Fulir sčel svoj sukunji in čevlje, ki so bili okrvavljeni. Vzel je nato Freudenreichovo sukunjo in čevlje ter je v naglici pobral nekaj zlato in srebrne posode, zlato žepno uro, srebrno tabakiro, nekaj srebrnih žlic, vilic in nožev in 600 din gotovine, kolikor je našel pri mrtvem Freudenreichu. Nato je zapustil palačico in se izgubil v parku Tuškencu.

Takoj naslednje jutro se je Fulir sestal z Benkom in sta složno razdelila plen. Nenadno pa je morilca napadla pobitost. Zaslutil je, da bo kmalu prijet. Zato se je

vsedel in napisal poslovilno pismo staršem. Pismo so pri njem našli ob aretaciji. Staršem sporoča, da bodo v kratkem zvedeli strašno novico, zato jih prosi, naj mu odpustijo. Posebno se je poslovil od sestre Zorice. Čez dan je nato našel trgovskega pomočnika Ožbolta, kateremu je prodal sukunji in mu pri tej priliki priznal, da je Freudenreicha umoril in opilel. Že pri prvem zaslišanju si je bila policija na jasnom, da je bil zasnovatelj umora Benko. Vsi trije aretiranci so bili po aretaciji odgnani na kraj zločina, kjer je bil ves žalostni dogodek rekonstruiran. Cimprej jih je policija izročila preiskovalnemu sodniku.

Domače vesti

• **Novi grobovi.** Na Golniku je večer po dolgi in težki bolezni umrl g. dr. Branko Ehrlich, sin pred tednom umrlega zagrebškega stavbenika. Gosp. dr. Branko Ehrlich je bil soproj hčerke pokojnega ministra dr. Gregorja Zerjave, gospe Tanje. Pogreb bo v petek v Zagrebu — V Slovenskih Konjicah je umrla gospa Marija Šuc, soproga višjega davčnega kontrolorja v pokouju. Blago pokojnika bodo pokopali jutri, v četrtek, ob pol 16. — Na Senovem pri Rajhenburgu je umrl v najlepši moški dobi g. Josip Senica. Domačija Seničevih je znana daleč naokrog po štajerskem Posavju, po sorodstvenih zvezah pa tudi daleč izven ožje pokrajine. Ze pokojnikov oče je bil znan gostilničar, posestnik in nekdanji senovskij župan. Prvorojenec Jože, ki ga je pred leti nasledil, je bil vnet za društveno delo. Bil je več let občinski odbornik in član krajevnega šolskega odbora, sodeloval je pri zeleni bratovščini, galsko društvo v Senovem pa ga je pristledo med svoje častne člane. Zal je zadnji dve leti bolehal in zdaj ga je smrt pobrala ravno na njegov godovni dan. Za njim žalujejo vdova ga Ivanka, sinčka Joško in Mihec, mati, brat in širši krog sorodstva. Pogreb bo jutri, v petek, ob devetih izpred hiše žalosti na pokopališče v Rajhenburgu. — Pokojnim blag spomin! žalujočim naše iskreno sožalje!

• **Svečano odlikovanje železničarjev.** V torek dopoldne so bila svečano izročena odlikovanja železniškim uslužbencem novosadskega kolodvora in kurilnice, ki so se lani izkazali s požrtvovalno pomočjo, katero so nudili poplavljenemu prebivalstvu Novega Sada. Odlikovanih je bilo 80 železničarjev z redom sv. Save ter z zlatimi in srebrnimi kolajnami za državljanske zasluge. Požrtvovalne železničarje je pri svečanosti nagovoril pomočnik direktorja državnih železnic Beograd — sever g. dr. Kavčič, ki je topla pohvalil len zgled ljubosti do bližnjega in je izročil odlikovanja.

• **Areteacija zaradi knjige o framasonih.** Kakor smo poročali, je publicist Mirko Glojnaric nedavno izdal v Zagrebu knjigo o hrvatskih framasonih. V knjigi je objavil vrsto imen, o katerih je trdil, da so bili člani masonske lože. Takoj po izidu knjige je bila proti Glojnaricu vložena cela vrsta tožb zaradi klevete. Državno tožilstvo je nato zabilo razpečavanje knjige. Ker pa je Mirko Glojnaric še nadalje razprodajal svojo knjigo, je bil preteklit torek aretiran. Tako poroča vladno »Vreme«.

• **Vse zimo bi lahko imeli povrtino.** Dolina Strumice v Južni Srbiji slovi po svoji plodovitosti in po zelo zgodnjem dozorevanju vseh vrst posevkov in sadežev. Tu požanje prvi snop žita v državi, tu dozoreva prvo sadje. Se prav posebno pa prihaja odtod prva pomladna povrtina. Vas Banska je v tem pogledu posebno znamenita. Leži 13 km daleč od Strumice pod planino Belasico, kjer izvirja termalna voda, vroča 82 stop. C. To je poleg Vranske Banje najtoplejši vrelec v Jugoslaviji. Toda zaenkrat je izkoriščanje tega čudovitega vrelca še zelo preprosto. Kopališčna stavba je še iz turških časov. Ni dvoma, da bo po sedanjih

vojni tu nastalo sloveče zgravišče. Zaenkrat pa okoliški kmetje izkoriščajo toplo vodo, da vzgajajo pozimi povrtno. Tako lahko že v marcu in v aprilu izvažajo odlično povrtno v večja srbska mesta. Bliznjimo močvirnato dolino bo treba izsušiti, nakar bo z namakanjem zemlje in s toplimi gredami mogoče vsako zimo vzgajati toliko povrtnine, da je bo zadosti za vsa večja mesta v Jugoslaviji. Naša država pač res premore čudovite predele in zaklade, ki jih bo šele treba izkoristiti na pameten in moderen način.

• **Borba z orjaškim delfinom.** Ribiči iz vasi Postira na otoku Braču so imeli v noči na torek močno razburiljiv lov. V nekem zatoku so spustili v morje parangal. To e pšebna ribiška pripa'a: na dolgo, močno vrvi je pričvrščenih večje število različnih trnkov, da je mogoče v eni noči naločiti precej rib. V Postiru pa se je velik delfin, star svažnik ribičev, ki ga imenujejo morskoga volka, spravil nad ribe, ki so se že ujele na trnke. Pri tem se je zapletel med vrvi, s katerimi je bil parangal pritrjen k bregu. Ribiči so prestali hudo borbo, preden so delfina potegnili na breg in ga ubili. Bil je dolg 3 m in je tehtal 300 kg. Prepeljali so ga v Split, kjer so pri pomorskem oblastvu dobili nagrado.

• **Smrt zaslužnega nacionalista v Zagrebu.** V starosti 70 let je umrl v Zagrebu g. Stevo Radovanović, ugleden trgovec in vse življenje zavezan narodni delavec. Bil je do prevrata član srbsko-hrvatske koalicije. Zavoljo tega je že od 1912 vse do osvobodjenja bil v internaciji, oziroma pod nadzorstvom črnoželeznice policije. Nič čudnega, saj je bil že svojčas obožen v znanem zagrebškem »veležidajalskem« procesu. Vzgladnega narodnjaka bodo pokopali danes ob 15. na Mirogoju. Casten mu bodi spomin!

• **Spet so se ladra belu od Južnih »ap napela...«** Na Jadranu imajo še vse lepše pomlad kakor mi. Čeprav tu in tam ponagaja burja, vendar takoj spet nastopi prekrasno solčno vreme. Letos lahko izletnik na Jadranu opazi, da je več jadrnic kakor prejšnja leta. Izkazalo se je, da je plavba z jadrnicami vendar najcenejša. Vse do lani je število jadrnic upadalo od lani dalje, odnosno odkar so težave z nafto in tudi s premožom, na število jadrnic na Jadranu stalno narasla. Na vse naš obali od Splita do Ucin'a je okrog 680 večjih jadrnic s 13.000 tona marnostnosti. Se v teku letošnjega leta na bo število vnovič naraslo. Vračamo se v d'bo izpred 40 do 50 let. Res se marsikatera jadrnica v sili poslužuje tudi nafte, ali vendar je veter najcenejše pozonsko sredstvo. Moka, žito, drva in zlasti stavinski les so poglavitna roba, ki jo na Jadranu pravažajo jadrnice. Tako ima marsikatera pomorska družina na Jadranu spet svoj zaslužek. Prav verjetno je, da se bodo modernizirane jadrnice po preli kušnjah v sedanjih vojni tako uveljavile da bodo v bodočnosti spet vršile važno na'ogo, kar v dobi, preden jih je parni stroj tako močno izrinil iz prometa.

Kulturni pregled

Pomembno medicinsko delo

V samozaložbi je izšla knjiga: Splošna in diferencialna diagnostika začetne jetike, zlasti pljučne. Spisal jo je zdravnik in mediciner dr. France Debevec, šef oddelka za prsne bolezni v Obči državni bolnici v Ljubljani. Knjiga ima 520 strani in 200 slik.

Z omenjeno knjigo smo dobili na slovenskem medicinskem polju pomembno znanstveno delo.

Razdelitev knjige je prav pregledna. V prvem delu obravnava jetiko v pljučih, v drugem jetiko izven pljuč. Poudarek je v prvem delu, ki je prav posebno smotno razdeljen ter zelo nazorno prikazan. Avtor je vprv psihološko podal najprvo: Pregled bolezenskega razpieta jetike v pljučih. Poglavlje, v katerem dobimo jasne, sicer še nekoliko splošne obrise delovanja bacila jetike v človeku, kakor tudi svojstva ter odnose te kužne glivice nasproti človeškemu organizmu. V tem poglavju spremljamo bežno bolezenske pojave takoj po prvi okužbi pa vse tja do najtežjih bolezenskih stanj. Sledi poglavje: Začetek jetike njega razpoznavanje. V njem so do potankosti sistematski nazorno in jedrovito nastete vse metode s katerimi zajamemo specifično obolenje, zlasti začetno, z najrazličnejše strani.

Nadaljnje poglavje se glasi: Širše naloge v zvezi z diagnostiko. Na tem mestu so obdelani pojmi presoje aktivnosti pri jetiki, prognoza ali bolezenska bodčnost, navedena je pa tudi že določitev potrebnega in pravičnega zdravljenja in to za zdravje samo in za delazmožnost, ki ima prav pri

začetni jetiki ogromno vlogo. Tuberkuloza in plavna, Noščnost in tuberkuloza, so krajše razpravice zajete v omenjenog poglavju; že njih naslovi sami pa povedo, da so važne.

Šele po vseh splošnih obrisih pridemo do sistematskega obdelovanja, diagnostike posameznih vrst in oblik jetike. Slike in bolezenske oblike so zato tako jasno ocranjene in nazorno podane, ker so povsod naslonjene na živo opisanje in patološki anatomski dogajanje. Prav iz tega poglavja nazorno vidimo, zakaj se baš jetika in to zlasti v pljučih različno razvija ter različno poteka pri posameznih ljudeh.

Iz poglavja vidimo, da ima zgodnja jetika največ izgleda za okrevanje. Nje ugotavljanje in takem stadiju je težko, ker znaki še niso močno izraženi, so negotovi ter zelo pomnajo na druge bolezni. V namenu, da bi v te zapletke prinesel čim več jasnosti, je avtor kar najnatančnejše obdelal poglavje o razlikovanju jetike nasproti drugim boleznim. To vrsto diferencialne diagnoze je razčlenil do vseh podrobnosti ter jo prikazal nazorno in vsestransko. Izpusti ni niti enega bolj važnega pojava odnosno na tuberkulozo spominjajoče bolezni. Naj omenim le kako natančno in izčrpno je obdelal vprašanje vnetja prsnih in pljučnih mren. Vredno bi bilo, da bi ti dve razpravi izšli v obliki posebne brošure.

Da bi knjigo čimbolj približal stvarnosti v življenju, je avtor zbral veliko število raznih bolezenskih primerov, ki naj bi poglavja bralcu ponazorila in približala.

la. Velika večina primerov je spremljana z rentgenskimi posnetki.

Drugi del knjige je posvečen jetiki izven pljuč. Tako je podana jasna slika delovanja Kochovega bacila v človekovem telesu. Najmanjše poglavje v tem delu knjige bi bilo lahko samostojna celota zase. Omembe vredna so zlasti poglavja: Jetika in krvotok ter Tuberkuloza živčevja z dodatkom, Jetika in duševne bolezni. Nadalje: Tuberkuloza in žlezne notranjice, Tuberkuloza in vitamini.

Ako ocenjujemo knjigo kot celoto, bomo rekli: vsebina je podana kot veren omev in izraz dejanskega bolezenskega dogajanja v telesu, hkrati pa je branje obsejnega dela zelo zanimivo, nazorno in prav nič suhoparno. Vsaka še tako majhna bolezenska slika ima svoje mesto, kamor najboljše spada. Odlika knjige je, da je pravilno in nazorno razčlenjena in še nekaj: vsebina je podana v živi povezanosti z življenjem, kar je umestno, saj je prav jetika družabna bolezen, močno odvisna od dobrih in slabih činiteljev ljudske družbe.

Pregledno in natančno sestavljeno vsebinsko ter abecedno kazalo omogoča bralcu hitro orisovanje. Ob strani so po vsej knjigi še podnaslovi za važnejše dele poglavij. Zunanja slika knjige je dovršena. Tiskana je na umetniškem papirju. Slike so zelo lepe. Jezikovno je najskrbneje obdelana, verjetno bo marsikak strokovnjak izraz ostal trajen v našem medicinskem slovstvu.

Pisanje tako pomembne znanstvene knjige pri narodu, ki še nima obsejnega in starega zdravstvenega slovstva, niti popolne medicinske visoke šole, niti izbrunega izrazoslovja, stavlja avtorju velike zahteve. Pisec naše knjige je potreboval pet let skrbnega dela in piljenja, preden je knjigo izdal. Povprečno osemkrat je bila strokovno in jezikovno obdelana, pre-

den je dobila končno obliko.

Avtor je bil prisljlen prevzeti znatne gmočne žrtve, da zniža ceno v primeri za ložbe v kaki knjigarni od 500 na 270 dinariev. Izdati jo je moral v samozaložbi. Želim, da bi ne utrpel gmočne škode.

Razveseljivo je dejstvo, da je tiskarna kar moči znižala tiskovne stroške, nadejajo, da so se našle ustanove in osebe, ki so delo finančno podpirle. Tako bo kupovalec, slovenski zdravnik in mediciner, dobil knjigo pod režijsko ceno.

Če zgostimo našo oceno, bomo rekli: izšlo je lepo in pomembno znanstveno delo, do vseh potankosti strokovno in jezikovno obdelano. Močno bo koristilo našemu zdravništvu ter njega naraščaju, prav tako praktičnemu zdravniku, kakor tudi internisti odnosno fiziologu. Tudi ostalim medicinskim panogam bo v prid, saj posega po posamezna poglavja v različna področja medicinske vede.

Slovenska medicina sme biti ponosna na omenjeno delo. Knjigi pa želimo, da bi dobro služila svojemu namenu.

Dr. B. Merljak

ZAPISKI

KDO JE KLASIK?

O tem vprašanju, ki je včasih nejasno tudi pri nas, je nedavno pisal v praškem »Kritickem mesečniku« češki kritik in romanist dr. Václav Černý. Pisec:

Vprašanje, ki si ga zastavlja v tem hipu marsikateri knjižničar, mnogodramaturg, prenekatere čitatelj. Sante-Beuve mu je posvetil l. 1860 v svojih ponedeljkih kramljanih ljubko razmišljanje, ki se kar iskri od duhovitosti in ki je preplošno izpodbud. Danes imamo druge razloge, da o njem na krepko debatiramo. Storitno to, čeprav samo zaradi tega, da so očimo svoje izsledke s tisto samovojnostjo, ki se z njo razlaga pojem klasika. Eti-

moški pomen izraza »auteur classique« najdemo v starem Rimu: »classicus« so bili tam državljani »primae classis«, prvoga premoženskega razreda, najbogatejši; če to prenesemo v slovstvo, tedaj so klasiki avtorji, ki so po vrednotah najbogatejši, najboljše stvarjalci. Z drugim pomenom se srečujemo v srednjeveških latinskih šolah: klasiki pisatelji so tam nedvomno tisti, ki jih čitajo in proučujejo »in classibus«, v razredih; iz značaja srednjeveškega šolstva sklepamo, da so to samo antični pisci, zlasti še latinski. Tretji pomen je dala besedi renesansa in za njo sedemdeseto in osemnajsto stoletje; za nje je klasičnost sinonim grozokornike antike kot tedanjega umetnostnega vzora; v tem smislu sta Plautus in Horacij klasika, njuna učena Molière in Voltaire pa klasičista. Četrty pomen je ustvaril romantizem in je veljal v minulem stoletju; njegov smisel je antitetičen ali polemikem in stavi nasproti klasič romantiko. Klasičen pisec je tisti, na čigar umetnost romantik sovražno reagira, pa je vseeno ali je to antični, ali pa novodobni klasičistični pisec. Govorice se tudi o klasiških sedemnajstega in osemnajstega stoletja.

Če se za sedaj zaustavimo pri tem pregledu pomenov, lahko brž ugotovimo, da se je vsebina pojma klasika jemala vedno širše: to je važna ugotovitev. Na drugi strani ne moremo ostati pri četrti, polemčno zasnovani in časovno vezani konceptiji; klasik bi bil po njeni razlagi elehern, še tako brezpomemben pesnikovalac skodranih sonetov za damsko občinstvo kakšnega priškega selona v času Regence, ne bi pa ni Viktor Hugo, ne Shakespeare in tudi ne Shelley, celo Dante in Cervantes ne. Če tmejš beseda klasika misli in če bodo izraz vrednotenja, ne pa etični naziv te ali one umetnostne šole, tedaj se moramo vrniti k njenemu izvornemu, prvotnemu pomenu in ga uveljaviti

* **Smrt znamenitoga Nizozemca v Beogradu.** Te dni so v naši prestolnici pokopali dolgoletnega velikega prijatelja Jugoslavije. To je bil Jurij Frederik Henrik Smits, sotrudnik najboljših nizozemskih časopisov in diplomirani nizozemski dnevnikar v dobi jugoslovanskih borb za svobodo od 1912 do 1918. Pogreb je bil tih kakor je bilo tiho njegovo življenje; ožji rojaki in prijatelji so zasuli njegovo krsto z ljubljeno srbsko zemljo. Vsega skupaj je Smits preživel v Srbiji, odnosno v Jugoslaviji 55 let. V javnosti ni bil znan, ker ni nikoli stopal pri nas v ospredje, pridobil pa si je častne zasluge, ker je seznanjal nizozemsko javnost z izčrpnimi članki o jugoslovanski politiki, gospodarstvu, zgodovini in narodopisju. Ustvaril je dobre zveze in lepo podlago za bodoče ožje siske med svojim in našim narodom.

* **Umetniški paviljon v Splitu** bodo zgradili blizu nove banske palače. Prva dela so se že pričela. Do nedavnega je bilo splitsko javno mnenje glede paviljona deljeno. Eni so bili za to, da se paviljon zgradi sredi Splita, nato pa je zmagal načrt, za katerega je bil tudi Ivan Meštrovič, da se umetniški paviljon zgradi blizu banske palače, s katero bo tvoril arhitektonski blok. Zgrajen bo v čistem helenskem slogu.

* **V Prizrenu bo letos maturirala prva muslimanka.** Da se muslimanska emancipacija polagoma širi tudi v Južni Srbiji, ne samo v Bosni, pričla lep primer iz Prizrena. Ko je Džemal Kabaš, uslužbenec prizrenske občine, pred osmimi leti vpisal svojo hčerko Rahmijo v prvi razred gimnazije, je bil ves Prizren presenečen. Muslimani so sodili, da je to grda skrunitev starih navad, ki so jih do Kemala Atatürka skrbno negovali vsi muslimani na svetu. Toda Džemal Kabaš se ni dal omajati in Rahmija je začela pridno študirati. Letos bo kot prva muslimanka v Prizrenu položila maturo. Pravi, da je navdušena za muslimanstvo, kakor je tudi njen oče zvest svojji veri, toda oba sta obenem nasprotnika poniževanja ženskega dostojanstva, ki se posebno izraža pri izbiri ženskega poklica, pri sklepanju zakona in pri trgovini z ženami in dekletki.

* **Nov planinski dom v Bosni.** Med vsemi kraji zapadne Bosne je priroda z lepotoami najbolj obdarila Bugojno. Okoličina Bugojna je krasna, planina Koprivnica privablja vedno več izletnikov. Mnogo je smrečja, livad in pašnikov. Pozimi so smučišča na Koprivnici enaka onim na Jahorini in drugod po bosanskih planinah. Zato se je planiško društvo »Stožer« iz Bugojna pobudilo in je urenilo planiški dom na Koprivnici. Dom, zgrajen s precejšnjimi gmožnimi žrtvami, stoji v višini 1000 m. na najlepšem delu planine. Avtobusna linija iz Bugojna v Split drži 50 m pod planiškim domom. Novi dom je zgrajen v lepem slogu in ima zadostno število sob in postelj.

* **Veliko skladišče soli za južno Srbijo.** V bližini Veleša gradljiva vsejze skladišče soli v Južni Srbiji. Solarno ureja uprava državnih monopolov, ki je bo opremila z moderno opremo, kakor tudi z mlinci za mletje soli. Delo so se pričela preteklo jesen in bodo končana do avgusta. Z novo solarno v Velešu bo razbremenjena ali morda sploh odpravljena dosedanja skladišča soli v Skoplju. Za Veleš je nova stavba velika pridobitev, saj bo v solarni zaposlenih več sto delavcev.

* **Poslatica, ki je poverila 158.000 din.** V Podgorici se je pretekli terek dopoldne začela razprava proti Milici Kaduljerovićevi, ki je bila blagajničarka pošte v Danilovgradu v Črni gori. Vse do leta 1938. je bila poštena in vestna. Nato pa so se začele vrstiti najrazličnejše poverbe, da je celotna poverljiva vsota narasla na 158.000 din. Na mizi pred senatom je zbrana kopica denarnih pisem in poštinih nakaznic, ki jih je Milica ponaredila. Vse kaže, da bo državi tožilec obtožnico razširil še na upravnik pošte v Danilovgradu, ker se Milica dosledno zagovarja, da je on glavni krivec nepoštenih dejanj.

* **Zagoreten zločin v Jagodini.** Premožnega jagodinskega meščana Dimitrija Gjorgjevića so v terek zjutraj našli mrtvega na stanovanju. Star je bil 80 let. Odkar mu je pred 10 leti umrla žena, se je zaprl v stanovanje in je samotaril brez znancev in prijateljev. Ko je v terek zjutraj potrkala na vrata njegova perica, se ni oglasil. Ko je perica pogledala skozi okno, je videla, da je v stanovanju vse razmetano. Orožniki so nasilno odprli vrata in našli Gjorgjevića mrtvega. Rjuho je imel zavezan okrog vratu. Zločinec se je pač nadejal velikega plena, ki ga pa ni našel, ker je imel Gjorgjević premoženje naloženo v Poštni hranilnici.

* **Cigan je znorel od veselja zaradi dediščine.** Pred več kakor 50 leti je odšel Ramo Čaušević, siromašen cigan iz Južne Srbije, v Malo Azijo. Tam pa je našel premožnega muslimanka. Zakon je ostal brez otrok. Ko je žena umrla, je cigan šele spredel, da je prav za prav milijonar. Nedavno pa se je tudi njemu približala smrtna ura. Pred smrtjo je Ramo dal v redu napisati testament in je vse

za področje umetnosti vseh časov: klasič je umetniški stvaritelj, ki je vzoren na svojem področju. Naj si privoščim citat iz Sainte-Beuvea: »Pravi klasič, in tako rad bi šliš njegovo definicijo, je avtor, ki je človeškega duha obogatil, resnično povečal njegovo bogastvo, ga pognal za korak dalje, odkril neko nedvomljivo navrstveno resnico ali neko vedno strast v tistem srcu, kjer se je vse zdelo znano in raziskano; ki je izrazil svoje mišljenje, opazovanje ali odkritja v kakršni koli obliki, vendar pa v svobodni in močniti, nežni in duhoviti, zdravi in krasni formi...« Klasični so potemtakem do celja gotovo tudi Balzac, Vigny, Flaubert, Zola, Anatole France; pa Turgenjev, Dostojevski, Tolstoj, Čehov, Leopardi, Carducci, Manzoni, Pirandello, Byron, Browning, Tennyson, Thackeray, Dickens; klasič je Nietzsche. Da, tudi André Gide in Valéry ter Papini in še drugi so takisto klasični, čeprav še žive. Če pa niso, utegnejo še postati... V vsakem primeru more biti kriterij klasičnosti samo umetniška vrednota.

Tako teški kritiki. Mi se pa lahko spomnimo Prešernovega epigrama:

Prišli bi že bili Slovencem zlati časi, ak' klasič bil bi vsak pisar, kdor nam kaj kvaši.

Tako je tudi Prešeren dobro občutil, da je v besedi klasič vrednotenje, ki ga pisec zgornji vrstici postavlja za edino veljavni kriterij.

svoje premoženje zapustil sorodniku Sulejmanu, ki prebiva nekeje v Južni Srbiji. Te dni je Sulejman prejel iz Grčije veselo novico o milijonski dediščini. Ko je to čul, je naenkrat začel od veselja noriti. Ker se ni in ni zbiral, ga je moral pregledati psihiater, ki ga je takoj oddal na oddelke za duševno bolne v Skoplju. Zjaj bodo morali ciganu najprej prečisti možgane, šele nato se bo lahko uveljavil kot gospod z milijončkom.

Iz Ljubljane

* **Z najlepšim pomladnim vremenom** je bil počaščen praznik ljubeznega deželnega oziroma banovinskega patrona sv. Jožefa. Od ranega jutra do večera se je nad Ljubljano bočilo sinje nebo. Le tu in tam se je prikazal kak oblak pa se spet razlil, kakor da ga je sram tolikšnega sončnega in nebeškega sijaja. Planine, šele nedavno spet globoko po temenih pobeljene z novim snegom, so se blestele kakor marmor. Pač imenito so uživali izletniki, ki so pohiteli v krasne gorenske smučarske predele ali pa na prisojne dolenske griče. Zjutraj je še bil hladen veter, proti podnevu pa je začelo priprigati sonce in vedno bolj so bile razgibane ljubljanske ulice. Videti je bilo mnogo čestikarjev, ki so s šopki ali darili šli na stanovanje sorodnika, znanca ali prijatelja voščiti h godu. Popoldne so sprehajali in izletniki hiteli v prirodo. Marsikdo se je ob kitari ali harmoniki razgledala vesela pesem mladine. Kronika letošnjega Jožefovega je bila skopa na dogodkih. Na policiji niso imeli kaj dosti opravka. V bolnišnico pa so sprejeli dva ponesrečenca. Ponoči so prepeljali iz Vrhpolja pri Moravčah 33 letno Jožeko Klopčičevo, ki jo je ugriznil sumljiv pes. Iz Kresnice pa je prišel v bolnišnico posestnik Fran Končič, ki ga je doma krava nevarno sunila v oko.

Smučarji — turisti in sporniki!

Uporabljajte dr. Kmetovo mazilo in olje za sončenje. Pri vseh poškodbah uporabljajte priznani dr. Kmetovo »Ranocela« mazilo. Dobi se povsod. Zaloga: Lekarna dr. ST. KMET, Ljubljana, Tyrševa cesta.

* **Zadnja pot Rafaela Perića.** Včeraj popoldne proti 17. uri se je pomikal iz mrtvašnice vojne bolnišnice proti kolo-dvoru dolg vojaški pogreb. 23 letni pilot lovec Rafael Perić se je poslovil od Ljubljane. Pogreb je vzbudil pozornost in se je v spalnici nabralo po glavnih ulicah precej ljudstva. Za križem, ki ga je nesel vojak, je igrala vojaška godba žalostinke. Vod vojakov je spremljal tovariši. Vojaški iz aerodroma so nesli 13 lepih vencev, ki so jih darovali prijatelji, znanci in tovariši. Sokol Polje je poslal odposlanstvo s praporom in vencem, prav tako je Aeroklub poklonil lep venec, ki ga je nesla posebna deputacija. Nato je vojak nesel pilotski znak s palmo na blazini. Sledila je pravoslavna duhovščina, za njo pa voz s krsto. Za mrtvaškim vozom je stopal oficirski zbor s pokojniškim komandirjem in z brigadnim generalom Janežem, nato podoficirji in vod vojakov. Ves čas so pod nebom nad Ljubljano krožila tri vojaška letala. Zvečer je pokojni Rafael Perić poromal v rodni Beograd, kjer ga obkokuje mati.

* **Pri pojavih zastrupljenja, povzročenih po pokvarjenih jestevinah je pravočasno uporabljena naravna Franz-Josef-ova grenčica dobro sredstvo.** Reg. S. br. 15.484/35.

* **Barve v gorah** je naslov predavanja Slavka Smoleja, ki ga je priredil prejšnji teden Alpinistični klub »Skala«. Uspeh predavanja z 210 barvnimi diapozitivi je zaslužen prekoračil vsa pričakovanja, obisk pa je bil tako velik, da je ogromno število obiskovalcev odšlo, ker vstopnice ni bilo več na razpolago. Ker je zanimanje za predavanje še danes izredno veliko in da ustrezemo vsem, ki se predavanja niso mogli udeležiti kakor tudi vsem, ki žele predavanje ponovno obiskati, smo se odločili ponoviti predavanje v sredo 26. t. m. ob 20. v franciškanjski dvorani. Preprodaja vstopnic od četrta 20. t. m. dalje v blagajni kina Union. Alpinistični klub »Skala«.

* **JNAK Edinstvo.** Drevi ob 20 član-ski plenim. Udeležba strogo obvezna.

Iz Celja

* **Blizu doma je utonil.** V ponedeljek okrog 21. se je vračal 59-letni Jože Oblak, najemnik gostilne »Pri levkem mostu« v Medlogu št. 20 pri Celju, v kateri sta bila l. 1939. umorjena gostilničarica Ocvirk in njegova žena, s kolesom iz mesta domov. Ko se je vozil po peti blizu levega brega Savinje proti gostilni in je bil samo še 60 m oddaljen od doma, je padel s kolesom vred v veliko jamo, napolnjeno z 2 metra globoko vodo. Oblak si v temi ni mogel pomagati in je utonil. Domači so ga kmalu pogrešili in so ga šli iskati, našli so ga šele v terek zjutraj. Prenesli so ga na dom in ga položili na mrtvaški oder. Tu di njegovo kolo so kmalu izvlekli iz vode. Oblak, ki je bil prej ruder in je bil doma iz Griž pri Zalcu, zapušta tako prizadeto ženo Rozalijo. Pogreb bo danes ob 13.30 iz hiše žalosti v Medlogu na okoliško pokopališče.

* **Obrotniški praznik** je proslavilo celjsko obrtniško s. t. m. da se je na Jožefovo zjutraj udeležilo stube boje in optakiški cerkvi. Zaradi izrednih razmer letos ni bilo obrtniškega zborovanja, ki ga na Jožefovo prireja Slovensko obrtno društvo v Celju.

* **Zrtev materinstva.** V celjski porodnišnici je v terek popoldne pri porodu dihidnila ga. Franciška Likarjeva, žena mlinarja in zagorja Ivana Likarja iz Hrenove pri Novi cerkvi. Njen mož je moral pred nekaj tedni v doma. Ko se je v terek vrnil in hotel popoldne obiskati svojo ženo v celjski porodnišnici, je našel ženo že mrtvo. Pokojna je bila vzorna žena in izredno skrbna mati. Zauščila sedem nepreskrbljenih otrok. S kruto prizadeto rodinjo sočustvuje vse prebivalstvo. Pokojni bdi ohranjen lep spomin. svojcem naše iskreno sožale!

* **Iz politično-upravnega službe.** Gosp. Vojo Škrt, sreski pristav na sresk m. n. delstvu v Laškem, je imenovan za sreskega podnačelnika v Krškem. Za sreskega podnačelnika v Laškem je imenovan Celjan dr. Pavel Schwab, sin pokojnega celjskega skladataja dr. Antona Schwaba.

* **Z avtobusom po Sloveniji.** O tej temi bo predaval prof. dr. Pavel Stmšek iz Celja drevi ob 20. na ljudskem vseučilišču. Zanimivo predavanje bodo ponazorile lepe skioptične slike.

Iz Maribora

* **Živiljski jubilej.** 50letno rojstva praznuje dimnikarski mojster v Mariboru g. Karel Hmelina. Slavljenec je še ves mladostno čil in krepak, zaveden narodnjak in mož poštenjak. Zvestemu čitatelju našega dnevnika ob lepem živiljskem jubileju želimo zdravlja in zadovoljstva v nadaljnjih desetletjih.

* **Zimska pomoč na Pobrežju.** Število podpirancev in darovateljev na Pobrežju zelo narašča. 60 oseb je bilo zaposlenih, podpore pa je bilo deležnih več ko 150 oseb.

* **Razgibano jožefovanje.** Krasno vreme je privabilo včeraj na tisoče in tisoče ljudi v Studence, kjer je bilo živahno tradicionalno jožefovanje. Ves dan je bilo v Studencih razgibano vrvenje, tudi običajnega tepežkanja s kuhaličami ni manjkalo.

* **Prešernova proslava v gledališču** je odlično uspeša. V polno zasedenem gledališču je bilo praznično razpoloženje. V uvodni besedi je prof. dr. Dornik očrtal lik našega največjega pesnika. Vsi sodelujoči so bili deležni iskrene priznanja. In sicer E. Kraljeva, B. Rasbergerjeva, J. Kovič, R. Nakrst in M. Košič za dovršene recitacije. Jelka Iličeva in Mirko Pučelj za ubrane solistične speve, nadalje

člani mariborskega vokalnega kvinteta A. Živko, A. Koren, M. Kamušič, F. Venturini in M. Pučelj za skladno odpete pesmi in končno matični pevski zbor, ki je ob zaključku pod vodstvom dirigenta M. Pertota lepo zapel Vilharjevo »Pod oknom« in Premrlovo »Zdravica«. Klavirsko spremljavo pri posameznih točkah je mostrosko oskrbel prof. V. Mirk. Prodrom uspel Prešernov večer sta pridelila Umetniški klub in Narodno gledališče.

* **Uradni dan Zbornice za trgovino in industrijo** bo zaradi včerajšnjega praznika šele danes v četrtek 20. t. m. dopoldne v prostorih Združenja trgovcev v Mariboru.

* **Ljudska univerza v Mariboru.** V petek 21. marca bo predaval dr. Jože Rus, bibliotekar iz Ljubljane o liku in delu Triglava številne skioptične slike.

* **Okrašen državni ušlužbenec.** Doslej še neznan žilovec se je vtihtaplil v stanovanje poslovodje državnih železnic Jeronja Primožiča v Puškinovi ulici ter odnesel kovčeg, v katerem je bilo 500 din. gotovine, hranilna knjižica z večjo vlogo, razni dokumenti ter toaletne potrebšline vredne nad 4000 din. Drzen tat je moral biti dobro poučen, kje hrani Primožič prihranke.

* **Lov za sumljivci.** V noči na sredo je mariborska policija spet napravila po mestnih lokalih obširno racijo, pri kateri je perustrirala nad 30 sumljivih oseb. Niti, ki se niso mogli izkazati, s čim se preživljajo, so bili pridržani v policijskih zavirih. Je 7 oseb, ki jim bodo izprašali vest.

SPORT

Konec tekem v hrvatski ligi

Namesto Zagreba — Split

Prvak hrvatske lige je splitski Hajduk, drugi in tretji, ki pojeda tudi v drž. ligo, sta Gradjanski in Concordia

* **Zagreb, 19. marca.** V hrvatski nogometni ligi je bilo danes odigrano XVIII. in zadnje kolo nogometnih tekem za sezono 1940/41, s čimer je to tekmovalstvo prav za prav zaključeno. Prav za prav velja zaradi tega, ker mora o neodigrani nedeljski tekmi med Gradjanskim in osiješko Slavijo izreči še zadnje besede HNS. Ta tekma je bila, kakor znano, pri stanju 1:1 prekinjena in je zdaj v Zagrebu prispelo poročilo subotiskega sodnika, po katerem zadene krivda za prekinitev tekme igralce domačega kluba, tako da ni izključeno, da bo za kazen ta tekma verificirana s 3:0 v korist Gradjanskega. Če se to zgodi, bo Gradjanski kljub temu ostal na sedanjem drugem mestu, prvenstvo pa je med tem že odšlo v Split, ker je vsekar za štiri zagrebske lige precej neprijeten udarec. Izmed slednjih bo sta torej v ožjem tekmovalju za državno prvenstvo sodelovala samo Gradjanski in Concordia, medtem ko si Hašk s pomočjo HNS še prizadeva, da bi mimo propozicij dosegel vstop v državno ligo.

Končna prvenstvena tabela, v kateri pa ni upoštevana prej omenjena prekinjena tekma med Gradjanskim in Slavijo (O), kaže naslednjo sliko:

Hajduk	18	14	3	1	75:17	31
Gradjanski	17	11	6	0	74:16	28
Concordia	18	13	2	3	62:22	23
Hašk	18	7	6	5	42:32	20
Split	18	6	4	8	21:50	16
Varaždini	18	6	3	9	31:49	15
Sašk	18	5	3	10	17:44	13
Železničar	18	2	6	10	20:43	10
Slavija (O)	17	3	3	11	23:53	9
Bačka	18	2	4	12	30:58	8

O današnjih tekмах smo prejeli naslednja kratka poročila:

Zmagi favoritev v Zagrebu

Na igrišču Gradjanskega je bil danes dvojni ligaški spored, za katerega pa spriči krasnega pomladanskega vremena ni bilo posebnega zanimanja. Na igrišču se je zbralo samo okrog 1500 gledalcev, v svetli pač, da je že vse odločeno...

V prvi tekmi je Concordia nastopila proti Železničarju in zmagala z 2:1 (1:1). Zeleni so imeli z agilnimi Železničarji mnogo posla in prav za prav se precej sreče, da so rešili obe točki. Moštvo Železničarja je bilo prav gotovo ves čas igre enakovreden nasprotnik. Vodilni gol je zabil Beda v 8. min., ki ga je Vuletić v 33. min. nadoknadil na nasprotni strani. V drugi polovici igre je Muradori v 16. min. postavil

Ljubljana pridno trenira

Včeraj je imela tretjega partnerja v sezoni, domači Hermes, in zmagala s 4:1 (2:0)

Ljubljana, 19. marca. Na stadionu Hermesa sta danes popoldne igrala prijateljsko tekmo ligaško moštvo Ljubljane in prvorazredna enajstorica Hermesa. Na velikem in res reprezentativnem igrišču se je zbralo okrog 300 gledalcev, ki so v lepem sončnem popoldnevu prisostvovali živahni, vendar ne preveč zanimivi igri. Hermežani so zaigrali precej korajžno, vendar je enajstorica Ljubljane brez posebnih naporov zmagala s 4:1.

Ljubljana je nastopila v postavi: Pogačnik, Ceglar, Jerman, Pupo, Šercer, Pelicon, Smole, Lah, Vovk, Pepček, Erber.

Moštvo danes ni zaigralo s pravo voljo in s to igro ni moglo navdušiti. Med posameznimi deli moštva ni uigranosti, posebno napadalcem se med seboj še nikakor ne morejo razumeti. Obramba je bila na mestu in tudi krilci so pokazali prav dobro igro.

Hermes so zastopali: Razbornik I, Brogme, Gvardjančič, Škoporc, Sočan I, Bodnik, Sočan II, Razbornik II, Aljančič, Eržen, Ferjan.

Domači so danes zaigrali korajžno in s poletom, kar kaže, da bodo med prvorazrednimi moštvi sigurno najresnejši kandidati za vstop med slovenske lige. Obramba je bila prav dobra. Med krilci je bil prav dober Sočan, pa tudi Brodnik je bil na mestu. Napad je hiter, vendar proti odločni obrambi lige ni uspel, pa tudi s strelji ni imel sreče.

KRATEK POTEKI

V 14. min. uspe Vovku po krivdi branilcev potresti mrežo 1:0. H. igra prav dobro in ima obramba Lj. kar dosti dela. Napad

Devet golov v Splitu

* **Split, 19. marca.** Pred približno 1000 gledalci je bila danes tukaj odigrana zadnja ligaška tekma med domačima rivaloma, Hajdukom in Splitom. Delavska enajstorica je imela danes teoretično možnost, da bi lahko Hajduka vrgla s prvenstvenega prestola, toda v tej tekmi se je zgodilo nekaj, česar sploh ni nihče pričakoval. Hajdukovci so se vrgli v ta boj s silnim elanom in so dobesedno pregazili svojega nasprotnika ter mu nasuli nič manj kakor devet golov, od teh štiri že do odmora, ostale pa pozneje. Hajdukov napad je igral izvrstno, vendar se mora priznati, da je imel olajšano delo, ker je bil tudi vratar Splita precej kriv tako visokega poraza.

Po dve točki za Varaždince in Subotičane

* **Varaždin, 19. marca.** V današnji zaključni ligaški tekmi je domača Slavija v nastopu proti Haški ugodno iznenadila svoje pristaše. Zaigrala je prav dobro in si že do odmora zasigurala naskok enega gola, do konca pa je mogla končni izid povišati še na 4:2 (3:2). Pri domačih se je posebno izkazal vratar Cerovečič.

* **Osišek, 19. marca.** V današnji ligaški tekmi, ki je bila ena najlepših, kar jih je bilo v letošnjem ligaškem tekmovalju na osječkih tleh, je po napeti borbi zmagala Bačka nad domačo Slavijo s 3:2 (1:1).

V nekaj vrstah

Težave s tekami

proti Madžarom

Kakor zasledujemo po oecografskih listih, ima zvezni kapetan Kika Popović s sestavo naših treh moštvev za nedeljske tekme proti Madžarom precej skrbni in težav. Razen mladinske reprezentance, ki je menda dokončno odrejena in v kateri bo, kakor znano, na desnem krilu gostoval tudi igralec SK Ljubljane Smole, sta sestavi ostalih dveh garnitur še precej negotovi. V A moštvo je sploh odpovedal zagrebaški Glaser, vprašan pa je, ali bodo mogli sodelovati Dubac, Lechner in Cimermančič, ki so deloma odsotni, deloma pa brez treninga. Prav tako je še dvomljivo, kako bodo zasedena nekatera važna mesta v B moštvo, ki mora igrati v Ujpestu.

Pri Madžarih so šle priprave za sestavo reprezentančnih moštvev mnogo bolj gladko od rok. Obe garnituri, ki bosta igrali v Beogradu, prispeta tjakaj v nedeljo zjutraj pod vodstvom zveznega predsednika in kapetana Fabiana. Po pripravih sodeč nas v nedeljo ne čakajo posebne lovorice...

* **Za nedeljo 30. marca** se v Zagrebu dogovarjajo za reprezentančno tekmo med Hrvatsko in Osmarkom. Revanžna tekma zanjo naj bi bila 22. maja na Dunaju. Nemci so načelno že pristali na to srečanje, obenem pa predlagajo, naj bi Hrvatje rezervirali še dva jesenska termina za podobni tekmi med reprezentancama Hrvatske in Bavarske.

V italijanskem nogometnem prvenstvu je bilo preteklo nedeljo na vrsti VIII. povratno kolo, ki je dalo naslednje izide: Bologna—Novara 3:0, Ambrosiana—Napoli 1:0, Genova—Livorno 3:0, Juventus—Triestina 1:1, Lazio—Roma 2:0, Fiorentina—Torino 2:1, Atalanta—Milano 3:0, Bari—Venezia 3:2. Na čelu tabele je Bologna s 33 točkami, nato pa sledijo Ambrosiana s 30, Juventus s 27, itd.

V madžarskem nogometnem prvenstvu so minulo nedeljo odigrali IV. spomladansko kolo, ki se je končalo z naslednjimi rezultati: Ferencváros—VIMFC 3:2, Ujpest—Elektromos 5:1, Kispest—Szeged 2:0, Bszkrt—Salgotarjan 5:1, Gamma—Tokod 1:0, Szolnok—Diosgyör 0:0, Törekvés—Haladás 2:1. Na prvem mestu je ostal Ferencváros s 30 točkami, nato pa se vrstijo Ujpest, Diosgyör, Szolnok, itd.

Tečaj za smuške sodniške pripravnike

bo v soboto in nedeljo na Jesenicah ter v Planici in na Črnem vrhu nad Jesenicami

V želji, da vzgoji kader novih smuških sodnikov, predvsem pa sposobnih tehničnih vodij, bo Slovenska zimska sportna zveza na Jesenicah priredila v dnevih dne 22. in 23. t. m. praktičen in teoretičen tečaj.

SPORED

V soboto dne 22. t. m.: predavanja v risalsnici osnovne šole na Jesenicah, in sicer: od 15. do 16.: pravila in pravilniki ter splošna smučarska organizacija. Predavatelj: Jože Cinkovic. Od 16. do 17.: tekmovalne proge za klasično in alpsko kombinacijo. Predavatelj: Stanko Ravnik. Od 17. do 18.: Izračunavanje rezultatov in določitev točk za alpsko kombinacijo. Predavatelj: Stanko Ravnik. Od 20. do 21.: Gradnja skakalnic in ocena skokov. Predavatelj: Drago Korenini. Od 21. do 22.: izračunavanje rezultatov za klasično kombinacijo in za solo skoke. Predavatelj: Bogdan Zupan.

V nedeljo 23. t. m.: Sodniški pripravniki za sojenje skokov gredo skupno z vlakom ob 7.35 pod vodstvom gg. Zupana, Kramarja in Koreninija v Planico, kjer bo praktičen tečaj.

Sodniški pripravniki za teke in alpsko kombinacijo, gredo skupno ob 6. zjutraj na Črni vrh k damskim tekmar za prvenstvo v alpski kombinaciji in k medklubskemu slalomu. Vodja Stanko Ravnik.

Izpti za smuške sodnike bodo bržkone v Ljubljani v teku aprila t. l.

SZSZ

Sportno čtivo

»AVTO IN SPORT«

je izšel za februar in marec v skupni številki. Med pestro vsebino navajamo članke: Izgledi naše motorizacije. — Jugoslavija se motorizira. — Problem garaž v Ljubljani (s črtaji in slikami). — Nove avtobusne garaže v Mariboru. — Električna oprema za motorna vozila. Itd. Razen tega vsebuje številka še več krajših sestavkov o zadnjih dogodkih in sportu in delovanju avtomobilistovskih organizacij, prav tako pa so uvrščene tudi vse običajne stalne rubrike z bogatim gradivom, ki bo zanimalo vsakega lastnika motornega vozila. Posamezne številke te revije se dobijo po din 7., naročnina pa znaša četrtnoletno din 19. Naroča se v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4.

* **Ilustrovane sportne novosti** štev. 22 objavljajo med drugim: Samostava šteta Splita lahko Hajduku odvzame prvenstvo v hrv. nogometni ligi. — V zadnji minuti prekinjena tekma med Gradjanskim in osiješko Slavijo (in poročila o vseh ostalih ligaških tekmah pretekle nedelje). — Težak problem sestave našega napada proti Madžarski. — Nedovršeni občni zbor slovenskih kolesarjev Mariboru. — Emigrantov Galeckega, Hemmerlinga in bratov Beranov ni več v Zagrebu. — Concordia se brani, da bi šel Hašk v drž. ligo. — Naš plavalni strokovnjak Darko Prvan je našel novo tehniko prostega plavanja. — Itd. Vmes je še več drugih

